Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 33 (1284). 24:DE ÅRG. VANLIGA UPPLAGAN LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN 20 AUGUSTI 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Tjuttio år i väfstolen.

UNDER DET att kvinnoarbetet vunnit mark på allt vidare områden, kan man samtidigt lägga märke till, hur rörelsen på visst sätt gått i kretsgång; så till vida, att det under långa tider föraktade praktiska arbetet inom hus och hem nu åter börjat komma till heders, och till den grad, att det äfven ingår i lärokurserna vid många af våra bildningsanstalter. Att detta är till lycka för land och folk ligger numera i öppen dag. Och det bör därför äfven vara en naturlig följd, att de som ägnat sitt lif åt denna sak inte glömmas, utan få allt det erkännande, som deras ofta nog hårda odlingsarbete förtjänar.

En af de första och mest betydande banbryterskorna på det område, som omfattar återupplifvandet af gammal svensk väfnadskonst, är fröken Johanna Brunsson, hvilken nu i dagarna fyller 65 år och då kan blicka tillbaka på en mer än 40-årig verksamhet som väfläraarinna.

Säkerligen ha alla — af svensk hemslöjd intresserade — väl reda på Johanna Brunssons praktiska konstväfnadsskola i Stockholm, dels från alla utställningar, där den varit representerad, dels genom de många duktiga lärarinnor och väfverskor, som utgått därifrån och arbeta lite hvarstans — inte blott här i landet, utan äfven i flera af kontinentens länder och i Amerika, hvarifrån då och då elever anmäla sig till hennes kurser. Men alla känna nog ej till förarbetet till denna verksamhet eller tänka på, hvilken målmedveten ihärdighet och viljekraft, som här satts in. Ty det kräfves minst lika mycken möda att väcka intresse för det, som en gång fått förfalla, som att bryta in på nya banor.

Johanna Brunsson, som föddes den 24 augusti i Valbo-Ryr i Dalsland — där fadern var possessionat — fick redan tidigt deltaga i alla husliga sysslor, och vid nio år invigdes hon af sin mor i den enklare väfkonstens hemligheter. Under det denna art af hemslöjd allt mer fängslade hennes eget intresse, lade hon äfven med åren märke till, huru man rundt om i allmogehemmen ringaktade arbetet med väfstol och spinnrock, medan de unga bonddöttrarna i stället fördrefvo tiden med den onyttiga och smaklösa stramaljsömmen eller virknin-

JOHANNA BRUNSSON

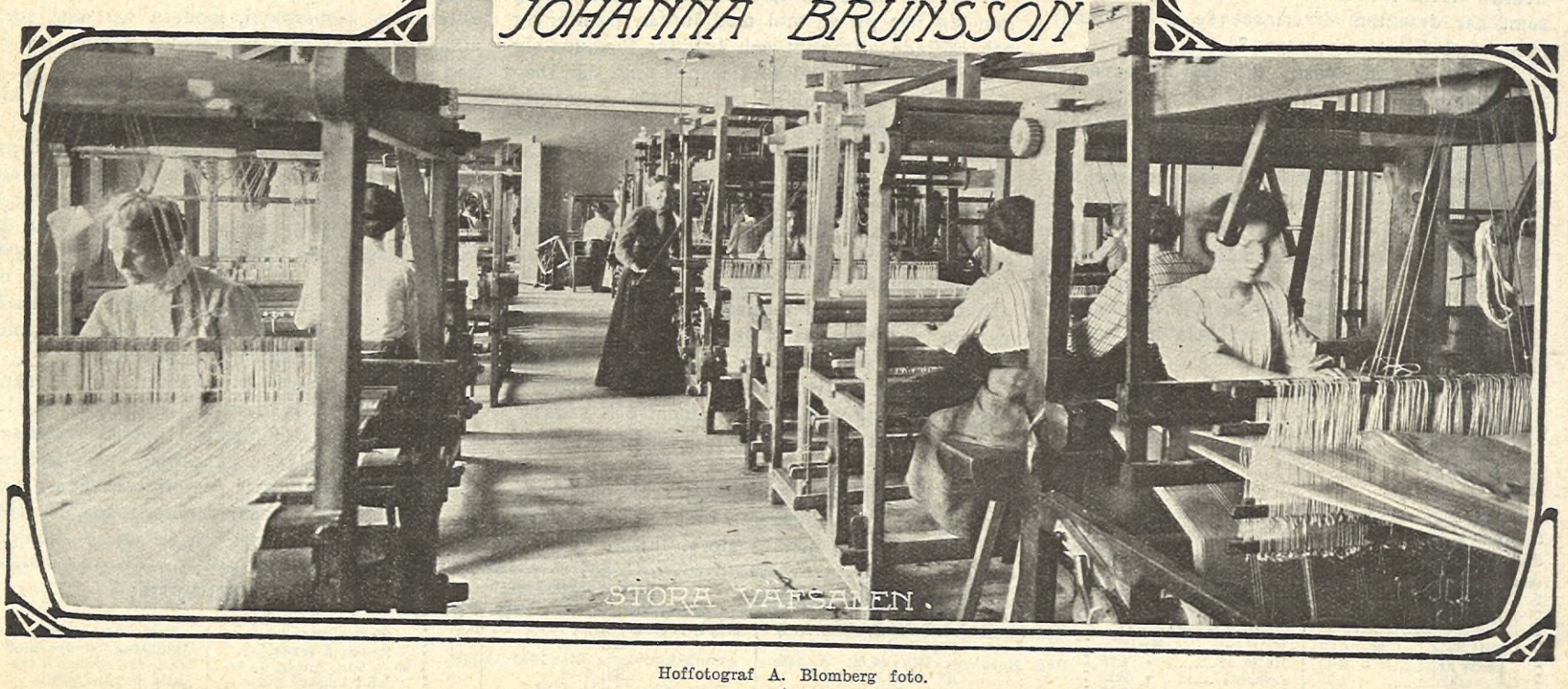

STORA VÄFSALEN.

Hoffotograf A. Blomberg foto.

gen och utländska fabriksvaror fingo allt större åtgång. Det hemmagjorda dugde inte längre — lika litet som de unga landtkvinnorna dugde att tillverka det!

Då var det, som hon gjorde upp sin plan att försöka väcka till lif hågen för den gamla hedervärda väfkonsten. Och inte mer än ett par och tjugu år gammal, började hon sätta den i verkställande och tog då emot några elever i hemmet. Efter att ytterligare ha ökat sina kunskaper med en kurs efter den i gamla dagar berömda Ekenmarkska metoden, hvilken hon på egen hand betydligt förenklade och praktiskt förbättrade, tog hon på allvar itu med sitt lifsarbete, begynte hålla väfkurser rundt omkring i bygderna och deltog sommaren 1869 i slöjdutställningen i Vänersborg, där hon fick sitt första hedersdiplom. Sedan hon ytterligare praktiserat och märkte, att arbetet såg ut att bära frukt, öppnade hon egen väfskola vid Tångelanda tingställe i Dalsland, då hon använde ferierna att studera Jacquardväfning* vid Borås tekniska väfskola för att inte stå främmande för något inom sitt fack.

Härunder hade den för all hemslöjd så varmt intresserade landshöfdingen i Älfsborgs län grefve Erik Josias Sparre börjat lägga märke till fröken Brunssons arbete. Och redan två år efter det hon börjat sin skola, erbjöds henne 1875 lärarinneplatsen vid länets slöjdskola — en befattning, som hon behöll till grefve Sparres död 1886, då skolan upphörde af brist på anslag. Efter att ännu ett par år ha hållit privat väfskola, dels i Bohuslän och dels i Uppsala, förlade hon sin verksamhet till hufvudstaden, där hon 1889 öppnade sin bekanta praktiska konstväfnadsskola i 27 Birgerjarlsgatan — en lokal, som bibehölls i tjugu år, till dess huset skulle rifvas och väfskolan måste söka sig en större och mer tidsenlig bostad. Denna fanns också tillhands 2 tr. upp i Kungsgatan 30, där Stockholms Högskola dittills varit hyresgäst.

När Johanna Brunsson började sin skola i Stockholm var det inte med mer än ett dussin väfstolar och för resten med två tomma, men arbetsamma händer. I den nuvarande lokalen, som förutom tre väfsalar, varpningsrum, utställnings-, garnförråds- och försäljningsrum äfven innefattar hennes privata våning samt de fasta väfverskornas rum, arbeta nu mest året om femtiotvå väfstolar af olika slag. Väfkurserna, hvilka ge lärarinnekompetens, äro två om året och omfatta numera äfven teoretisk undervisning, mönsteranalys och dylikt. Och under det att omsättningen af de gedigna och vackra väfnaderna fördubblats liksom elevantalet, sköter fröken Brunsson fortfarande som styrande matmor sitt hushåll på 30 personer, dit en del af hennes frielever och fasta väfverskor räknas — samt har dessutom öfverinseende af sin försäljningslokal Klarabergsgatan 21.

Att såsom hon komma till hufvudstaden och ensam upprätta samt på detta sätt utvidga en läroanstalt under en tid, då så många liknande och ekonomiskt starkare företag växa upp vid sidan, är en vansklig sak, som kräfver lika mycken entusiasm som energi och duglighet. Hvar och en som förstår, hvad ett så vidtomfattande arbete innebär, måste också högakta och beundra den kvinna, som allt framgent, trots sin ålder, sköter allt detta med ungdomlig spänstighet och styr det hela in i minsta detalj.

MARIA RIECK-MÜLLER.

---

* Jacquardmaskinen är en sinnrik väfinrättning, uppfunnen af fransmannen Jacquard, född i Lyon 1752, död 1834.

Ett feriebarn.

GÖRAN stängde försiktigt dörren efter sig och ställde sig därefter framåtböjd med örat lyssnande lagdt till nyckelhålet.

Men därute hördes intet annat ljud än vindens prassel bland buskarna och träden och det dofva mumlandet från ångtröskan på andra sidan logen.

Ett belåtet leende flög öfver hans lilla veka pjerrotansikte och han sträckte på sin gängliga gosskropp, som om han befriat sig från en svår börda.

Rummet, i hvilket han stod, låg i ena hörnet af huslängan, det hade två par fönster med rutiga, ljusröda gardiner, som nu slogo och fläktade likt lätta segel, när vinden svepte in. Ty alla fönstren voro uppslagna och man förnam tydligt doften från lavendelhäckarna och syrénbuskarna, som stodo utanför, och som tillsammans med fruktträd och vinbärsbuskar och kungsljus och högstjälkiga liljor bildade en liten lummig, doftande trädgård, där bina surrade och fjärilarna fladdrade i en graciös, förtjusande pantomim, hvars mening Göran just stod och försökte fundera ut.

När det icke lyckades, utan fjärilarna flögo undan precis i det moment, som han tyckte fordrade deras närvaro, försvann det belåtna uttrycket ur hans ansikte, och han gaf sig i färd med att vända och röra i den hög af illustrerade tidskrifter, sagoböcker och träsnittsreproduktioner, som fyllde bordet mellan de två fönsterkarmarna.

När han slutligen funnit det han sökte, slog han sig ner på en stol med luntan framför sig och började allvarligt och lyckligt fördjupa sig i en illustration med förklarande text, där Desdemona skön och blond med tårade ögon lutar sig mot Othellos bruna bröst, medan i bakgrunden den grymme fadern och det visa rådet afgöra deras öde.

Han glömde för ett ögonblick de storblommiga väggarnas mönster, och rummet, där han satt, blef en venetiansk praktsal, där han själf osedd lyssnade till Desdemonas snyftade böner och Othellos mörka lidelsefulla försvar, de allvarliga rådsherrarna i sina röda togor skredo förbi honom och han såg Jagos listiga ansikte småle bakom en pelares skugga — tills en röst hårdt och skarpt tilltalade honom och sade:

"Sitter du nu här igen — när det är så vackert väder —".

Och han vände sig med ett ryck om på stolen och såg bondhustruns röda, varma ansikte i dörröppningen, hennes stora, ljusblå ögon betraktade honom med ett till hälften nyfiket, till hälften föraktfullt uttryck, när hon tillade:

"Hvad har du nu fått tag i för skräp?"

Göran steg tyst upp och gömde undan boken.

"Jag kommer nu," sade han så, "jag var bara inne ett slag."

Han tog mössan i handen och gick efter kvinnan.

När han kom ut på gården i det hvita solljuset, skuggade han med handen för ögonen, och bondhustrun, som blott var några steg borta, vände sig åter om och ropade skrattande:

"Du tål ju inte sol, din bleknos!"

Och i stallbyggnadens fönster framstucko två flinande, breda ansikten — och Göran blef röd af skam eller vrede, han visste icke hvilket.

Han sprang ut genom porten och öfver vägen, och ängens blommor veko undan och nertrampades af hans raska fötter, och först när han kommit ner i sänkan, som dolde honom för alla ögon däruppifrån gården, stannade han andtruten, medan han knöt handen mot osynliga fiender och stampade i marken, tills jord och gräs bildade en enda meningslös hackelse. — Då föll han i gråt, en kort, krampaktig gråt, afbruten af ord, som skulle kommit den röda, tjocka bondkvinnan att tappa ögonen af häpnad — — —

Det var föräldrarna, som skickat honom på landet. Fadern var en tyst, fåordig man, hvars lifsbegär blifvit tämdt under ett alltför tidigt äktenskaps disharmoni, modern var den, som i allmänhet grep in i barnets uppfostran, och när hon sade:

"Göran måste på landet, han ser så klen ut," så var det alltsammans afgjordt.

Det kunde icke falla honom in att själf protestera, fastän han hvarken kände sig sjuk eller svag, utan i grund och botten var en käck, glad pojke, så som de andra. Men den käcka glädje, som skaffat honom vänner i gymnastiksalen och bland flickorna, kände far och mor icke till. Där hvilade öfver hemmet ständigt denna dofva, mulna stämning, som minst af allt lockar strålar ur barnets hjärta.

Egentligen hade han väntat, att det skulle bli ett lustigt lif därute. Ty fastän han var ett stadsbarn, som älskade gatornas växlande lif och de befolkade parkernas svala kvällsro, mera än de slingrande, enformiga vägarna och de ödsliga skogarnas monotona sus, så drogs han dock dit af sitt begär att se skönhet i

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösn:r	» 0.12	Lösn:r	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 43.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803. Kl. 10—4.
Red. Nordling: Riks 8660. A. 402. Kl. 11—1.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 8659. Allm. 4304.
Expeditionen: Riks 1646. A. 6147. Kl. 9—6.
Annonskontoret: Riks 1646. A. 195. Kl. 9—6.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text.
30 öre å textsida.
20 % förhöjning å särskild begärd plats.
Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Ateljé Dagmar Eriksén.

hvilka former den än uppenbarade sig. Han skulle ju bli målare, konstnärsdrömmarna spände väl ännu icke så vidt, men det var hans glädje att tänka, att han en gång skulle teckna en gestalt så som de voro tecknade af mästares hand däruppe i de långa, tysta gallerierna, måla ett träd så, att man förnam vindens sus genom dess blad. Så utformadt, som jag här berättar det, var det väl icke i hans medvetande, men det fanns där ändå, otydligt, svagt, likt en sjöbottens vegetation sedd genom matt is — slå sönder isen, och det som drages fram i klarhet är det samma som nyss i dunkel lefde där nere.

Men hans fantasi, som lyft sina vingar under betraktandet af de verk, som konsten frambragt i färg, i bild och sten, saknade här ute en del af sin näring; det hemlighetsfulla och förtroliga, som bodde i de skumma parkernas mörkaste vrår och dolde sig i de höga husens aftonskugga sökte han förgäfves här — här var allt främmande, soligt och praktiskt — de gula fälten mognade för att skaffa bonden pengar, fruktträden blommade för att ge hans matkammare sylt och saft och skymningen hade ingenting annat att säga än att nu var dagen slut och nu var det tid att lägga sig.

Leken med bondpojkarna tröttade honom snart, deras enkla, tröga hjärnor fattade icke tag i det invecklade maskineri, som hans inbillning konstruerade, det gick isär, och han lämnade lekkamraterna åt sitt öde. Men där fanns dock en människa, som var värd att sökas upp — det var en försupen, rödskäggig målaremästare i granngården. I hans rum hängde otaliga fotografier af all världens målarkonst — ty mäster hade en gång i sin ungdom rest världen rundt på jakt efter en troligen större lycka, än den som nu blifvit honom beskärd.

Han hade fattat intresse för den smale, bleke pojken, och en gång, när han sett Görans teckningar, sade han:

"Det är min själ styft gjordt."

Det var han som skänkt Göran de illustrerade tidningarna, och han gaf honom färger, tjocka, kraftiga färger af samma sort som de han begagnade till sina egna mästerverk.

Göran mindes särskildt en jättestor tafla, som föreställde en skogssjö, omgifven af idealiska, grönskande träd. På sjöns blåa vatten summo svanar med krithvita, böjda halsar bland gula näckrosor och grön säf. Men i en stor båt, som var kransad af rosor och förgät-mig-ej, satt ett sällskap herrar och damer i rokokotidens dräkter — de voro alla ytterligt brokigt klädda och hade hvita peruker med långa sidenband nedåt ryggen. En af dem spelade på en brun fiol och längst bort i aktern satt ett par och kysstes.

Det var en underbar tafla, den hade mäster målat i Paris — en gång. När han talade om den, blefvo hans ögon alltid så dumma, tyckte Göran. Han hade engång skrattat, han kunde icke hålla sig, men då blef mäster så fruktansvärdt vred, att han grep honom i bluskragen och nästan kastade honom ut genom dörren, under anropande af de makter, som näst brännvinet voro hans käraste umgänge. — — —

När Göran nu stod och tänkte på denna händelse, log han, men leendet var dock icke riktigt gladt, ty när han såg långt ut mot väster, rakt emellan den röda stugan och skogsdungen, såg han stadens kyrktorn teckna sig i blått, soligt dis.

Staden — dit han hörde hemma. Han såg de små ångsluparna med sina sommarklädda passagerare kila öfver strömmens glittrande vatten, på kajkanten sutto två sjåare och fiskade och två flottister i hvita, fladdrande byxor stegade ut mot Skeppsholmen.

Och där låg det stora, allvarliga huset — det var fridag i dag och man kunde gå så länge som helst i de tysta, svala rummen. Solen sken öfver bältespännarnas nakna bronsskuldror i den lilla planteringen utanför och på den breda trappan stod han nu själf och väntade på att dörrarna skulle öppnas.

Hemmet föreföll honom plötsligt så ljust och vänligt, och han satt vid det hvita bordet och såg att fadern log och nickade "goddag" mot honom.

Och i hans eget rum var friskt och doftande och där voro blommor i vasen på hörnhyllan, och där voro alla hans böcker, alla hans teckningar och taflor, och Kurt var där, och Folke — och med dem kunde man leka alla äfventyr man läst och beskrifvit för hvarandra.

Han stod stilla och stirrade mot stadens kontur, som ljusnade i soldiset, och han hörde icke bonden, som ropade hans namn från kullens krön.

"Gö-ö-ö-r-a-an!"

Han spratt till och vände sig om.

Bröllopet å Stenkullen.

DE VACKRA Kolmårdshöjderna ha väl sällan varit vittne till en festlighet af så högtidlig och lysande natur, som den vigselfest, hvilken för några dagar sedan ägde rum å statsrådet Karl Swartz' sommarbostad Stenkullen. Då sammanvigdes nämligen därstädes professor Birger Ekeberg och fröken Brita Swartz, dotter till statsrådet Swartz och hans maka, född Lundström.

Altaret hade rests under bar himmel mot en bakgrund af kraftiga ädelgranar och till detsamma förde en gångbana, belagd med rödt tyg. Öfver själfva altaret, som reste sig på en mattbelagd plattform, höjde sig några höga Kentiapalmer som en antydan till absid, i hvars midt man såg brudparets namnchiffer i grönt och rosa. Plattformen omgafs af ett antal små flaggstänger, sinsemellan sammanflätade af girlander och prydda med vimplar och blommor. Vigseln förrättades af brudgummens studiekamrat, pastor Akselsson från Varberg.

Brudparet uppvaktades af följande tärnor och marskalkar: Margit Ringborg — Olof Swartz, fröken Dagmar Ekelund — löjtnant Erik Swartz, fröken Ingrid Ekeberg — docenten Thore Engströmer, fröken Pave Sondén — adjungerade ledamoten af Svea hofrätt Einar Stenbeck, fröken Ingrid Ekelund — volontär Pehr Erik Janse, fröken Florrie Hamilton — löjtnant Gustaf Biörck, fröken Margareta Reuterswärd — amanuensen Berndt Forsgrén, fröken Karin Berg — docenten Folke P:son Wetter, fröken Sara Sondén — kandidat Fredrik Berg.

Efter vigseln gåfvo statsrådet och fru Swartz middag för ett sjuttiotal inbjudna, bland hvilka märktes prins Carl och prinsessan Ingeborg med uppvaktning, förste hofmarskalken grefve August von Rosen med grefvinna, lagberedningens ordförande justitierådet Westring jämte ett stort antal släktingar. Dagen afslöts med en strålande parkeklärering.

Å vår här meddelade gruppbild af bröllopsskaran synes midt i bakgrunden under namnchiffret brudparet; till vänster om dem, från åskådaren räknadt, står statsrådet Swartz, framför honom sitter hans statsrådinna och därintill sitta prinsessan Ingeborg och prins Carl.

KOSTYMER

huru smutsiga de än må vara kunna genom **kemisk tvätt** blifva fullt användbara. Kanske behöfver Ni ej i år köpa någon ny.

Kemisk tvätt och prässning af kostym kostar endast Kr. 4.50 hos **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B.**, *Göteborg.*

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialitéer:
Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

"Jag kommer," ropade han tillbaka och började långsamt stiga uppför.

När han kom fram till gården, såg han att vagnen var förspänd.

"Vi köra till smeden — vill du följa med?" sade bonden.

Göran visste att smeden bodde blott en kvarts fjärdingsväg från staden och han sade lågt, för att icke röja sin rörelse:

"Ja — visst vill jag. Jag klär mig på en minut."

"Det behöfs inte," sade bondhustrun, som nu kommit ut, "ni ska' ju vara tillbaka med detsamma."

Nå, så fick det vara. Göran klef upp bredvid bonden och satte sig tillrätta, piskan smällde och vagnen rullade ut på den soliga hvita vägen, som ledde till staden.

Han var liflig, glad och meddelsam under början af färden, han frågade om allting och undrade öfver hvem som bodde där och hvem som gick där — bonden, som icke begrep denna plötsliga meddelsamhet, svarade tyst och fåordigt, pekade med piskan och sneglade nyfiket på hans upprörda, varma ansikte.

Men ju närmare de nalkades staden, ju tydligare dess torn tecknade sina detaljer mot den blå luften, ju klarare dess färger framstego ur diset — mulnade gossens ansikte, och han satt tyst och såg rakt fram, när ändtligen vagnen stannade vid den lilla smala korsväg, som förde upp till smedjan.

"Stig af och passa hästen," sade bonden, "jag är strax tillbaka."

Och han steg ur och lät gossen följa efter, medan han räckte honom tömmarna.

Hästen flisade och vispade oroligt med svansen, rundt om surrade otaliga flugor och det gjorde icke stor nytta att Göran jagade dem bort med en afbruten kvist.

Då hörde han plötsligt klockorna ringa i en af stadens kyrkor — deras ljud kunde tydligt urskiljas i den stilla luften.

"Bing — bang — bång — — — bing — bang — bång — bång — bång," så lät det oafbrutet.

Hela den stämning, som förut behärskat honom, föll plötsligt öfver hans mottagliga gossesinne — en längtan så stark, att den pressade gråten upp i hans strupe, grep honom, och han blef stående så stilla, som om en rörelse skulle brutit stämningen och kommit klockklangen att dö.

"Jag — vill — hem, — jag — vill hem," ringde klockorna, ringde hans blod — "hem — hem! —"

Han såg sig omkring. Träden sofvo i middagsljuset, blommorna blundade på dikeskanten, och hästen hade uppgifven och trött sänkt hufvudet. Allting tycktes blunda förstående — och bonden syntes icke till.

"Hem — hem," ringde klockorna.

Han band hästens tyglar vid vagnens hjulskärm, medan det bultade af oro i hans hjärta.

För sista gång såg han upp mot smedjans port — ingen syntes.

Och så satte han af i språng och sprang ända tills han nått staden och hemmets dörr, och där ramlade han rakt i famnen på fadern, som häpen stammade:

"Är det — du — hvad — är det?"

"Jag har rymt," sade han hastigt, andfådd, "jag vill inte mera dit — hör du, jag vill inte."

Och han brast i högljudd gråt, barnets obehärskade, lidelsefulla gråt.

Men fadern tog sonens hufvud och såg på honom — som om han plötsligt för första gången sett hans ansikte.

GÖSTA ADRIAN-NILSSON.

Idun

Ur kvinnans historia.

Femina ante portas!

DET ÄR icke längre nog med en ridderligt förbindlig försäkran från skapelsens herrar om en viss sympati för något, som en gång i en aflägsen framtid kan bli aktuellt. Med samma förbluffande hastighet som automobilen och flygkonsten har den politiska kvinnorörelsen utvecklat sig. Kvinnorna stå därute, de klappa på portarna, de fordra att bli insläppta, och det är alldeles tydligt, att de mena "business". Ingen vet egentligen hur det tillgått. Tiden var väl fullbordad. Hur skall det gå i England nästa år? Hur skall det gå hos oss?

Ty godt eller ondt — en tidsfråga är det nu, en — hvarför inte? — täflingsfråga mellan de olika belägringsafdelningarna. Rom står inte att rädda. Redan äro några af utposterna fallna. *Hvilken* af de stora portarne blir den första att öppnas?

*

Att det s. k. "kulturlösa" Amerika frambringat en högt kultiverad kvinnotyp, därpå kan väl den stora kongressens mest framträdande representant vara ett bevis så godt som något. En annan typisk amerikanska, fint bildad, behaglig, intelligent och med en högst amerikansk lätthet att "say the right thing" kan man göra bekantskap med i en förra året i Newyork utkommen bok: "*The lady*" af *Emily James Putnam*. Det är inte en roman, utan en serie ytterst fängslande studier i kvinnans historia.

Att definiera hvad som menas med en "lady", är lika svårt som att öfversätta detta ord till svenska. Författarinnans lady är "the female of the favoured social Class". Hennes bok består af åtta fristående skisser, som ge konturen af typiskt olika samfundsförhållandens olika teorier om the lady. De visa henne i hennes dagliga lif, de visa, hur hon var uppfostrad och hvem hon gifte sig med.

Naturligtvis börjar hon med början, n. b. inte med Eva, utan med Aspasia, eller snarare hennes medsystrar. Lika full som den grekiska litteraturen är af stora kvinnogestalter, lika tom är den grekiska stormaktstidens historia på lefvande kvinnlig bakgrund till hvad litteraturen återspeglar. Den grekiska antikens kvinna sörjde för hushållets jämna gång och en tillfredsställande nativitetsstatistik, men utanför hemmet syntes hon aldrig annat än för fullgörande af vissa religiösa plikter, och inom hemmet syntes hon endast under mannens frånvaro eller när denne intog sina måltider utan gäster. Detta hindrade emellertid inte, att grekerna så småningom utvecklade den konventionella lady-typen, d. v. s. den kvinna, som skiljes från alla andra "genom alla de olika ting, som inte gå an för henne".

Xenofon har åt eftervärlden bevarat en oskattbart intim bild af hemmet i Pallas Athenes stad. En ung man, Iskomakos, i god social ställning, gifte sig enligt tidens sed med en femtonårs flicka. Han berättade för Sokrates, att hennes föräldrar gifvit henne en mycket noggrann uppfostran, så att hon "skulle se så litet som möjligt, höra så litet som möjligt och fråga så få frågor som möjligt". Det första den nyblifne äkta mannen gjorde, var tydligen att gå hussyn med sin fru. Hans hus var, som han efteråt berättade för Sokrates, helt anspråkslöst och endast byggdt med tanke på ändamålsenlighet. "Vår sängkammare t. ex. är säker mot tjufvar, och därför ha vi våra bästa mattor och möbler där. Den torra delen af vinden är visthus, den kalla är för vinet... Jag påpekade för min hustru, att dagligrummens läge gjorde dem soliga om vintern och skuggiga om sommaren. Därpå visade jag henne kvinnornas afdelning, som genom en riglad dörr är skild från männens." Sedan en omfattande inventering af husets alla tillhörigheter ägt rum, och tillräckligt af förråden undantagits för att räcka en månad, "likaledes tillräckligt för att räcka ett år", sammankallades tjänarne och underrättades om de metoder efter hvilka hushållet skulle skötas, samt de detaljer, för hvilka hvar och en ansvarade.

Iskomakos gaf nu i enrum sin lilla fru en privatföreläsning om att ett godt system är värdelöst, såvida det inte också efterlefves, samt att det var husmodern, som var högsta verkställande myndighet inom hemmets samfund. Han bad henne till sist ursäkta alla de bördor han sålunda lade på hennes späda axlar, "ty man kunde ju inte förutsätta någon spontan aktsamhet hos tjänarne, och därför fick ägaren lof att ta vara på sina tillhörigheter själf." Men fru Iskomakos svarade blott att "det var lika självklart för en kvinna att se efter sina tillhörigheter som att vårda sina barn" — ett svar som högeligen gillades af Sokrates.

En dag hade Iskomakos funnit sin fru med rödt och hvitt puder i ansiktet. Han försummade inte tillfället: "För det första var det lika orätt att försöka bedraga sin man ifråga om sitt utseende som ifråga om hans ägodelar. Och för det andra skulle hon möjligen kunna dupera andra, men aldrig honom, Iskomakos, som ju kunde öfverraska henne innan toaletten fullbordats på morgonen, eller när hon gråtit eller varit upphettad eller badat." Nej, bättre då med hälsans rosor! Hon behöfde ju inte sitta stilla för jämnan som en annan slafvinna! Hon kunde ju gå omkring och inspektera, och se på när det väfdes och bakades. På det sättet skötte hon både sina plikter och sin hälsa på en gång. Och hon kunde inte tänka sig, hvilken hälsosam motion det är att knåda deg eller att bädda sängar!...

"En hustru," sade Menander, "är ett nödvändigt ondt." Och Demostenes afsåg endast att säga något självklart, när han i ett af sina offentliga tal yttrade: "Vi ha kurtisaner för vårt nöje, slafvinnor för att passa upp oss och hustrur för att föda oss lagliga arfvingar och vara trogna väktare öfver våra hus." Diskuskastarens och Skraparens folk rekommenderade henne att "bädda sängar". Plato kallade kvinnan "det släkte som lefver i skuggan". Aldrig syntes kvinnan — hustrun, the lady — till. Aldrig var det damerna, som gjorde't vid gästabuden, aldrig bundos några kransar af kvinnlig fägring på amfiteatrarnes väldiga rundbänkar. Hustrun till den rike köpmannen, den ryktbare krigaren, den store statsmannen satt hemma och hade inget annat sällskap än sina slafvinnor. Kvinnan var fånge.

Men i myterna, templen, konsten, skådespelen var kvinnan icke den tysta nödvändigheten bakom kulisserna, utan fri och dominerande. Grekerna lärde och diktade ett, lefde ett annat. Detta är i sig själf icke något ovanligt, men hvilken var förklaringen i detta fall?

Grekerna mindes dunkelt den forntid, då familjen utgjordes af modern och barnet, då

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur
fullt tillförlitliga, moderna och eleganta
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Blusilf 40 öre, Kjolmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pellerin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr.
Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till
Mästersamuelsg. 45 B, Stockholm,
Mönsteraffären "Chic".

kvinnan var första personen: familjens treenighet. Öfver amasonerna segrade Herkules, och *mannen* var det, som plockade segerns frukter. I sitt lif trängde han fullständigt undan den kufvade från hennes forna plats, men i sin tradition, sitt undermedvetna hade han ännu vördnaden kvar för den gyllene gryningens stolta, vildmarksfria kvinna.

Det grekiska kvinnoidealet var — alltifrån Homeros borgfru med sina hvita armar, sin dyrbara, sida purpurdräkt och sin doftande barm — af en heroisk typ. Filosofer och satiriker ledsnade aldrig på att diskutera hypotesen om social likställighet mellan könen. Men inför lagen var atenskan alltid omyndig, i lefvande lifvet hade hon intet rum. Aristoteles, som gärna tycker, att "det är bra som det är", och sluter af det "historiskt gifna" till orsaken, hvarför just detta är det bästa tänkbara, befinner sig hvad kvinnofrågan beträffar ungefär på Iskomakos' ståndpunkt. Plato å andra sidan drog lärdom både af forntiden och af jämförelser med Sparta, där ju kvinnan hade en mycket större social frihet, där hon fick samma fysiska uppfostran som männen och där hon kunde besitta egendom. Kunde det verkligen vara till statens fromma, att hälften af dess vuxna fria befolkning skulle vara den andra hälften underlägsen i intelligens och kroppslig utveckling? Nej, i hans idealstat skulle flickorna få lika god uppfostran som gossarne i alla afseenden. Världen skulle än en gång få se amasoner, men nu skulle de icke längre vara männens fiender. Några "sexual-psykologiska", djupgående divergenser kunde Plato icke upptäcka mellan könen. Vi fråga icke efter om en skoflickare är långhårig eller flintskallig, resonerade Plato; böra vi då, när vi behöfva en läkare, fråga efter läkareskicklighet, eller böra vi ta reda på hvilken funktion läkaren har i fråga om släktets förökande? "Ingen af de sysselsättningar, som röra statens skötsel, tillhör kvinnan som kvinna eller mannen som man, utan naturlig fallenhet finnes än hos den ene, än hos den andre oberoende af deras kön... Skola vi då lägga alla plikter på männen och ingen på kvinnorna?"

Om egendomsproblemet och kvinnans ställning äro oupplösligt förenade, är ännu en fundamental social fråga. Plato gjorde emellertid rent hus inom den "styrande klassen" i sin idealstat och afskaffade både familjen och privategendomen. Tillfälliga förbindelser skulle arrangeras af "staten", barnens uppfostran och medborgarnes utfodring sköttes likaledes af "staten". Dessa radikala åtgärder möttes af samma invändningar då som nu. Hvad som är att observera är den egendomliga öfverensstämmelsen på ett par punkter mellan Platos kvinnoideal och medeltidens kvinna. Liksom feodaltidens slottsfru tillhör hon en härskande klass, men är dock icke ekonomiskt beroende. Liksom den kristna nunnan lefver hon, icke för att själf vara lycklig, utan för att tjäna andra — men äktenskap och moderskap behöfver hon icke afsvära.

Nog är det underligt att en tid, då kvinnan lefde ett så fullkomligt skugglif, kunde ge upphof till en så djärf frihetsförklaring som Platos. Underligare än att Perikles under Nike's vingar gaf den klassiska formuleringen åt det evigt kvinnligas negativa dygder i dessa ord: "Det är ärofullt för en kvinna att icke visa mer svaghet än som är naturlig för hennes kön, och att icke bli föremål för hvarken ondt eller godt tal." —

Man är nog alltför ofta benägen att låta antiken så att säga gå i ett för sig utan att tänka på att "kvinnan under antiken" t. ex. är en fullt mosaikartad sammansättning af grekiskt och romerskt. Jag har dröjt närmare vid det grekiska kapitlet af författarinnans framställning, emedan det återger en fas, som är oss mycket främmande, men som med sina paradoxala kontraster och blixtlika glimtar in i framtiden kilar perspektivets vinkel djupt in i hela "kvinnofrågan".

I Rom är oss redan allt mycket mera välbekant. Världens eröfrare lyckades aldrig fullständigt underkufva sina egna kvinnor. Lagens bokstaf var visserligen densamma som i Aten, att kvinnan aldrig kunde bli myndig; men lagens anda tvingades snart af den allmänna sociala uppfattningens makt till allehanda fiktioner, tills den öfvergått till "en af dessa anomalier, som låta oss känna, hur lika antikens samfundsförhållanden voro våra egna... Grekén är när allt kommer omkring alltför exceptionell och alltför litet smidig för att vara riktigt treflig. Men med romarne se vi första gången i historien många af de begränsningar, hvarandra motsatta sträfvanden och nödfallsersättningar för verklig begåfning — den känslan t. ex. att det är mera gentlemannalikt att kunna köpa taflor än att måla dem, kälkborgerligheten med ett ord — som göra att vi känna oss hemmastadda med tillvaron."

Den romerska matronan var alltid fri; hon var värdinna åt sin mans gäster, hade sitt ord med i hans affärer, skötte hans hus och kom och gick som hon behagade. I samma mån som "stammens äldste" öfvergingo till att bli "den romerska senaten", d. v. s. samtidigt med att romaren skapade en samhällsorganisation på aristokratisk grund och därigenom införde börds-stoltheten som socialt motiv — samtidigt utsöndrades en kvinnlig undantagsklass, den romerska "societetskvinnan". Pioniärtidens romerska matrona, "dygdig", stark, fast, nästan kärf, glömde sig endast sporadiskt kvar till historisk tid, så att Cornelia "nästan ensam uppbär hela tyngden af en majestätisk tradition".

Kvinnorna — eller snarare "fruntimren" — betraktade romaren med ohöljd brist på sympati. "Är nu det ett sätt," sade Cato, när efter puniska kriget kvinnorna voro missnöjda med vissa lyxförbud, som de ekonomiska förlusterna under kriget förorsakat — "är nu det ett sätt, o romare, att låta fruntimren löpa omkring ute, blockera gatorna och petitionera hos andra kvinnors män? Kan inte hvarje kvinna nöja sig med att hemma göra sin anhållan till sin egen man? Eller, mina damer, skulle jag vilja säga, är ert fagra tal mera förföriskt så här offentligen än på tu man hand, eller gör det mera intryck på andra kvinnors män än på edra egna?"

"Skola vi nu låta dem lägga sig i statens affärer? Viljen I, mina herrar, öfverlämna tyglarne till deras ohandterliga natur och deras obehärskade lidelser? Hvad skola de inte ge sig på, om de vinna denna seger? I samma ögonblick som ni låter dem få likställighet, så bli de era öfvermän."

Ja, så står det i Livius. Och Cato visste ingenting om fönsterglasargumentering i Bernhard Shaw's tid i suffragetternas land.

Men lyxförbudens tid var snabbt förrunnen, världseröfringens, kejsarnes Rom kom i stället. Och romarinnan, hvars karaktär var för stark att kufva, var dock icke stark nog att kufva sig själf.

Det är nu vi få "society" i europeisk, för att icke säga Fifth Avenue-mening. Alla matronans forna husliga och uppfostringsplikter lämnades i grekiska slafvars händer. Kvinnan var vorden stor dam, och i stället för plikter hade hon fått förpliktelser som *nouveau riche*.

(Forts.)

Jag väntar vid grinden åt hafvet.

Af Anders Österling.

JAG VÄNTAR vid grinden åt hafvet,
där mareld på dyningen går,
och snart är mitt hjärta begrafvet
och snärjdt under hafsnattens hår —
under hafsnattens hår.
Ah, så kom, kom i namn af allt mänskligt
och mjukt,
kom och räck mig din blodvarma hand,
att mitt hjärta på nytt, som är hafsträtt och
sjukt,
finner land —
finner land.

Från fjärran ibland jag förnimmer
ett prassel af fötter, som gå,
musslin... och en skepnad af skimmer
hvit, hvit emot Kattegatts blå —
emot Kattegatts blå.
Ja, så skynda, så borra din duniga kind
till mitt bröst för att höra dess slag,
för att jollra därvid genom duggfall och vind
intill dag —
intill dag!

Så prasslar det gång efter annan,
och starrgräset vänder sig om...
men tviflande sänker sig pannan
det var bara vinden som kom —
bara vinden som kom...
Och det lider mot dag, och det rodnar väl
snart
öfver klitternas färglösa snår,
och all världen skall ljusna så bittert och
bart,
när jag går —
när jag går.

Jag väntar vid grinden åt hafvet,
där mareld på dyningen går,
och snart är mitt hjärta begrafvet
och snärjdt under hafsnattens hår —
under hafsnattens hår.
Men att vänta förgäfves, åt natten förrådd,
kom ihåg — det är kärlek i nöd,
ty där spirar på djupet den slemmiga brodd,
som ger död —
som ger död.

Min väntan är sugande dvala
och böljande lif utan form...
den kärlek, hvars röst jag hör tala,
är mest som en snyftande storm —
som en snyftande storm.
Det är ord i mitt bröst, som jag aldrig får
sagdt,
om ej nu... om ej biktade nu!
Hör jag steg?... Hör jag steg genom dyningens takt?

Är det du?
O du —

Iduns Modellkatalog för sommaren är utkommen. Pris **60** öre.

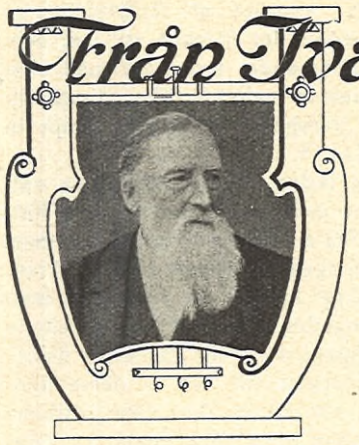

Från Ivar Hallströms sista år.

Anteckningar från minnet och ur hans korrespondens.

(Forts. o. slut.)

"Pojkarne„ Oscar och Olle blefvo ej mycket använda hösten 1897, och under den ofrivilliga hvilan öfvar "farbror" in nya roller med dem. "Oscar öfvar in Boitos Mefisto för mig om kvällarne," skrifver H. i oktober, "och på mindre än en vecka har han lärt sig den långa rollen stappelfritt innantill. — Märkvärdig pojke att ha lätt för att fatta — och att låta bra!"

Ett par år senare, i mars 1899, har han blifvit bitter. Hans korrespondent har inberättat ett smickrande omdöme af en framstående dansk kompositör, och I. H. svarar: "Gör mig godt. *Här* får jag bara ovett af de unga tupparne, när jag någon gång framträder. — Melodi? Nej, fy attan, hvem kan bruka något så banalt? Numera skola de arma sångarne kväda osångbara recitativer, under det att orkestern kväfver dem med en massa konstiga, osammanhängande ackorder — och då kalla snorgärsarne det för originalitet! Publiken, som ej begriper det, sitter och gapar och törs ej säga ifrån, hur eländigt de tycka det vara, af rädsla att synas omusikaliska och gammalmodiga; — hvilket dock ej hindrar stackars Don Juan, Oberon, Regementets dotter, Trubaduren etc. att gå för fulla hus, under det Valkyrian, Tirfing m. m. visa tomma bänkrader. — Morgens!"

Samtidigt beklagar han "operaskandalerna", som han mestadels härleder till öfverregissörens bristande lugn och lämplighet. Han beklagar ett par debutanter, som fått sina debuter uppskjutna tack vare Ödmanns heshet. Emellertid, skrifver han, är det så, att "litet hvar af de nya sjunga falskt — och hvarpå beror det? *Jo, de kunna ej sjunga.* Så är det! — Rundbergs elever profva litet emellanåt, men sjunga falskt och äro omöjliga. De hafva i allmänhet goda röster och ej som deras lärare, om hvilken Fritz Arlberg yttrade: "Han har en åkomma i halsen, som han kallar sång!" — Halfva personalen är sjuk och teatern går på skrufvar med den gamla surdegen. — Intet nytt kommer fram; man bara repeterar och repeterar dumt; och så gräla de, och så tala de på hvarandras ryggar — och så är det ändå bäst att vara borta från packhuset! Amen!"

I mars 1899 skrifver han, än mera missmodig:

"Här är jag icke mera en vogue, sedan Pettersson-Wagner gaf mig min orlofssedel angående "Den Bergtagna": 70 procent Gounod och 30 dito folkvisa: De där herrarne (Obs.! Litet h!) skrifva af Wagner flere sidor i stöten, och den procenten är tillåten, ty den kan ej kontrolleras och låter så ogement originell. Ack du min kära, kära musik! Hur mycket ofog bedrifs ej under ditt namn! Man vill skuffa undan din herrligaste prydnad, melodien — och ge dig torra, intetsägande jeremiader i stället! Den friska, den skära tonen, den glada, den sorgsna stämningen — allt skall läggas i en mortel, söndersmulas och gifvas den stackars allmänheten till lifs, liksom ett beskt medikament. — Fy tusan!

"På teatern *grälas* — det heter ej mera repetitioner, utan *gräl* — — fullständig anarki råder, ingenting kommer fram. På Waldemarsskatten har man väl haft 100 repetitioner, men ännu är den ej färdig. Kör, orkester och sujetter äro utledsna och öfveransträngda i onödan. Tidningarna skälla — — —"

I april är han ännu vredare: berättar, hur ett par sujetter — däribland Oscar B. — blifvit minst sagdt nonchalant behandlade af teaterstyrelsen och att "pojken" därför börjar fundera på Ranft, hurusom Olle Lemon fått en fråga om sitt välbefinnande af teaterchefen och därå svarat, att han kände sig litet trött, då det var fjärde aftonen å rad, han uppträdde. I stället för att ge honom ett litet tack för detta hans arbete svarade chefen: "Ja, jag kan höra det!" Hela teatern är i upplösningstillstånd till följd af schismen mellan Nordqvist och Elmblad, hvarom du väl läst i tidningarne och som tycks hota med Nordqvists afgång. Och så detta skällsystem, som ett par tidningar infört! o. s. v."

I maj samma år berättar I. H., att Oscar Bergström tagit engagement hos Ranft. O. B. hade på en begäran om blygsam löneförhöjning fått ett snäsigt svar: han vore öfverflödig och hans roller kunde mycket väl utföras af andra. "Hvad säges om dylikt! En chef, som kastar sådant i synen på denne sträfsamme, framåtviljande gosse, som har så stora förutsättningar på det området, som är hans! Det är upprörande!" — Ivar H. är glad öfver Oscars beslut, hvarå han ej inverkat och förespår en snar krasch åt operaregementet.

I augusti skrifver han, att Oscar börjat hos Ranft under lyckliga auspicier som Styx i Orfeus: "en förskräckligt rolig figur kan han göra där — — —." "Stora operan lefver på förra terminens skåpmat, som dukas upp för den resande allmänheten. — Nu, sedan alla kritikusar varit i Bayreuth, kommer hela Wagnerrepertoaren på tapeten, och då blir det lif i luckan och tidningsspalterna. Men publiken?? — Ja, det får man se!" — — —

Samtidigt meddelas, att Lemon gått sin väg från "inrättningen", uppledsen på käbbel, gnat, likgiltighet från publikens sida och underhaltiga recensioner — —

Hädanefter intresserar sig H. ej mera (i brefven d. v. s.) för Operan. I stället skrifver han, i september 1899, om Schückers debut. "Jag var där, och liksom publiken stormförtjust i debutanten. — Nekad att få debut på Operan tog han engagement hos Ranft. Denne är påpasslig och de andra flottförnäma dumsnutar! Där engagera de blott den ena lilla flickodågan efter den andra; de stackarne ha små löner, får gå där — kanske uppträda i någon smärre roll en gång i månaden, för öfrigt sjunga med i kören! Sorglig lott!"

Här ofvan har nämnts något om Ivar Hallströms förhållande till gamle kung Oscar. De båda sångarbröderna voro ju ungefär jämnåriga — Hallström, född den 5 juni 1826, ett par år äldre än kungen. Ett särskildt föreningsband hade de i minnets värld — i prins Gustaf, till hvilken Hallström hade stått i ett alldeles särskildt vänskapligt förhållande och till hvars kompositioner han alltid hade en vemodig kärlek. Det troddes ju allmänt, att Ivar Hallström var den ende, som kunde gifva verkligt besked om förhållandena vid prins Gustafs bortgång. Men lika frispråkig Hallström var, när det gällde andra ämnen, lika förbehållsam var han, när samtalet någon gång i hans närvaro fördes på prins Gustaf och hans död. Hallström hade en stor samling bref från prinsen, men den fick ingen se; en hoffunktionär, som kom med framställning om deras öfverlämnande till kungliga arkivet, fick ett barskt svar, att "dit komma de efter min död" — och dit ha de också kommit, sedan prins Gustafs ende förtrogne lyckt sina ögon till.

I sina bref talar han sällan om sina förbindelser med hofvet. Emellanåt får han under sin sommarhvila ute i skärgården telefon eller telegram från kungen, att han skall infinna sig där eller där, då kungen vill ha en sångafton — och då är I. H. ej alltid nådig. "Förb. telefoner!!! Tänk, att klä sig i frack i dag, hela dagen!!!" En annan gång, i november 1897, klagar han öfver att "mina armar värka efter gårdagens kungasoaréansträngning, så att jag ej orkar skrifva mer." Någon gång tyckes emellertid Conrad Nordqvist hafva aflöst honom som ackompanjatör, hvilket tacksamt erkännes.

Kungajubileet i september 1897 var Hallström emellertid varmt intresserad af. Han hade skrifvit både en festkantat "öfver framlidna Bernadotter", hvilken den 17 sept. uppfördes i Riddarholmskyrkan, och "några små bitar musik" till Hedbergs "Mästerlotsens minnesdag", som gafs å Dramaten som galaspektakel med hänsyftning på jubilaren. Om kantaten skrifver han: "— — — den gick riktigt bra. Hvad man tyckte om den, vet jag ej — hoppas dock det bästa. Kören bestod af 22 personer och anfördes af Nordqvist. Solister voro grefvinnan Taube, frkn Widmark samt Olle och Oscar. Dagen förut låg Olle till sängs med heshet och ondt i halsen, men tack vare Kneippska omslag var han, när det gällde, fullt kry. Kyrkan var fullpackad med kraschaner och stjärnor, plymer och guldgaloner samt damernas hvita hattar och dito kappkragar. — Gubbarne och gummorna sofvo i sina marmor- och silfverkistor och de gamla murkna fanorna sutto orörliga i taket — och anblicken var imposant. Kl. $^1/_2$ 4 började det och kl. 5 var det slut. Olle, Oscar och jag åto en bättre middag på Rydberg och drucko jubilarens skål i ett glas champagne. — Kl. $^1/_2$ 9 var jag bjuden på konsert hos kronprinsen, men när jag såg de upplysta fönstren, och anade där bakom den ohyggligaste hetta, afstod jag och satt kvar, där jag satt. Jag är förresten inbjuden öfverallt, men håller mig undan, jag orkar ej — kan ej gå, och droskor äro omöjliga att få — och jag kan förresten ej stå. Middagen på Rikssalen skall jag dock försöka vara med om. — Folket myllrar på gatorna — och undras storligen, hvar människorna bo!" Om sin "hopplitade" musik till "Mästerlotsen" skrifver han, att man varit vänlig nog tycka bättre om den än "Svea" (P.-B:s Sveagaldrar, som samtidigt hade premiär).

Hans krämpor gjorde honom allt mindre hågad för slottsbesök. En dag i oktober 1897 skrifver han, efter att ha beskrifvit alla sina vedermödor: "Kl. 3 har jag en stor kungadufning, som nog räcker till kl. 6 — Hur skall det gå? Oj, oj, oj!" Men det gick bra; dagen efter skrifver han belåten: "I går var stor sång hos majestätet, som var upprymdt, snällt och gladt i att få sjunga. Som Nordqvist var där, sparades jag åtskilligt."

Julafton var Hallström alltid på slottet, äfven om han, som den sista julafton han lefde, måste bäras upp till "Hvita Hafvet" af två lakejer. Under sommaren detta år hade Hallström kryat upp sig betydligt, men de kalla månaderna satt han instängd, nedbruten af krämpor och uppehållen blott af sitt lifliga lynne. Någon gång berättar han under denna pröfningens tid, att "kungen kommer inkliffvandes och sitter och pratar en timme. Snällt och vänligt af honom!"

Som bekant, var Carmen Sylva, drottningen af Rumänien, författare af libretton till Hallströms opera "Neaga", och mellan författaren och kompositören uppstod ett varmt vänskapsförhållande, underhållet genom en rätt regelbunden korrespondens. Sista gången han personligen råkade henne var sommaren 1898, då han från en badsejour i Wiesbaden — där han vantrifdes alldeles ohyggligt — inbjöds till slottet i Neuwied och sedan gjorde henne sällskap på resan.

En gång senare, vintern 1899—1900, var det på tal, att Hallström skulle resa ned till Bukarest för att öfvervara premiären af "Neaga" på därvarande opera. Drottningen hade bedt honom dirigera vid premiären, som var afsedd att gå af stapeln i medio af januari 1900, men det ansåg sig H. ej stå ut med; däremot ville han gärna resa ned för att öfvervaka de sista repetitionerna. Ensam vågade han emellertid ej, klen som han var, resa tvärs genom Europa, men Olle Lemon och Conrad Nordqvist hade lofvat följa med till Bukarest, där drottningen ställt i ordning en hel våning i slottet till H:s disposition. Hallström hade gladt sig mycket åt denna resa, det är tydligt — men den blef ej af. Strax före jul skrifver drottning Elisabeth, att Neagaföreställningen var uppskjuten till mars — och då var Hallström förhindrad, för öfrigt alldeles för klen att våga sig på en dylik resa längre.

Vid denna tid hade H. för öfrigt en annan premiär att öfvervaka, hvilken han var starkt intresserad af. Ranft skulle ge "Hin ondes snaror". Redan 1897 på sommaren hade han på Ytterby börjat på med denna opera till Christiernssons text och skrifver, att arbetet går med lif och lust i den lilla skärgårdsstugan. På sommaren 1899 först blef han färdig; den 30 juli har han just satt sista "plumpen" i partituret och på en månad blifvit klar med hela tredje akten. "Få nu se, om Ranft vill ha den — eljes får den väl ligga till efter min död — kanske den då kan locka till några goda hus!"

"Snarorna" blefvo antagna, och redan i januari voro repetitionerna i full gång. Premiären ville H. ha i Göteborg och for dit i februari för repetitionerna, är förtjust öfver Schücker och tycker, att den förkättrade Rundberg är en utmärkt regissör, som med lif och lust hängifver sig åt sin uppgift.

I början på mars gick pjäsen öfver tiljan, och H. är glad öfver en "kolossal succès — fem öfverfulla hus med jubel! Första gången under och efter pjäsen 32 inropningar — de andra gångerna öfver 20!" Så skulle truppen och pjäsen till Stockholm. "Där blir nog jublet lagom." Men han är glad öfver den stora, oblandade glädje han haft i Göteborg, berömmer varmt fru Lemon, Bergström och Schücker.

I Stockholm gingo "Snarorna" 9 gånger, för 4 fulla och 5 nästan fulla hus. Men så kom ett gästspel af Anna Norrie med hela Offenbachska härligheten och bröt af — och "så äro "Snarorna" snart glömda, en saga blott!" klagar H. "Tidningarne göra enstämmigt ned texten, berömma eller klandra musiken, allt som det faller sig."

*

Hösten 1900 afstannar denna brefväxling, i hvilken Hallström gifvit sig sådan han var, en varmhjärtad impulsiv entusiast. Redan i sista brefvet antyder han, att sista sommaren ej gifvit honom det krafttillskott, han behöfde för vintern. I april 1901 gick han bort, "nordens störste tondiktare", som August Enna i ett bref 1897 kallade honom. *Det* eftermälet har han ej fått, men som en god människa skall han alltid ihågkommas — och det är mera.

W.

Idun

Mitt första författarskap.

REDAN SOM SKOLPOJKE hade jag en passion att skildra med ord, och den tiden var det alltid naturen, som inspirerade mig. När jag fick skrifva krior om djuren och växterna i markerna och i vattnen, darrade jag af ifver, skref mig snart het och kände den första primitiva skapardjädjen spänna själens alla strängar, så att det sjöng i medvetandets resonansbotten.

På detta stadium hade jag dock svårt för den starka koncentration, som är nödvändig i en spatiöst linjerad skolskrifbok, och min lärare i svenska, skalden K. A. Melin, hyste till en början inga förhoppningar om mig. Men jag var känslig för satir, och K. A. Melin kunde vara rätt elak, när han gick tillrätta med svulstigheterna i sina gossars uppsatser. Det var inte bara att han skref svåra förebråelser i marginalerna, där det ofta lästes: ringa — mycket svagt — bombastiskt o. s. v. Hans vackra skära tenor fick också en så hvass klang, när han sedan muntligt tog itu med en inför sittande klass, och många gånger kände jag rodnaden bränna sig fast i kinderna under hans obevekliga löje. Dock, han var en bra lärare, hvars friska kyla eggade ambitionen hos de vakna och begåfvade och kunde väcka aningar till och med hos de enfaldigaste.

Efter några års skrifning för denne lärare fick jag ett slags grepp på stilen, och när jag första gången konstaterade ett ab i marginalen och inför kamraterna muntligen komplimenterades af den skära tenorstämman, kände jag kalla kårar i ryggen af stolthet. Sålunda skedde det, att jag lät lura mig till ett "första författarskap" utom kriaboken och i en "litterär" skolpojksförening benämnd S. S. V = "Svenska Språkets Vänner" begick en jaktskiss, som, vill jag minnas, var synnerligen stillös och ännu borde kunna plåga mig i sömnlösa nätter, om jag inte sedan dess begått mycket värre dåd, hvilkas följder tillräckligt sköta om sömnlösheten.

Emellertid var det nog inte om ett sådant första försök, Iduns läsare skulle vilja veta något.

Mitt första allvarliga författarskap började genom ödets vilja ej förrän efter mina fyllda 30 år och bestod i arbetet på "Sonen", som är första delen i Henrik Almers roman, har fortsatts i "Arfvet" och en gång, vill samma öde, skall afslutas med en tredje del.

I "Sonen" har jag försökt skildra den gamla, evigt nya striden för ideal och renhet, som hvarje ung man får genomkämpa med sina passioner, om han är begåfvad med både fantasi och hett blod och ärliga uppsåt. För öfrigt anser jag titeln "Sonen" felaktigt vald, ty den yngling, hvars jäsningsskede delvis analyseras i detta romanfragment, är i denna första del inte alls så intressant och betydande som sin mor, en kvinna, hvars karaktär jag försökt återgifva så stor och ren som jag kunnat med de medel jag då som nybörjare förfogade öfver. Denna första del af Henrik Almers roman skulle därför rätteligen ha hetat "*Modern*", men detta förbiseende får skrifvas på tafatthetens konto i debutantens räkenskapsböcker.

Litet af min första ungdoms passion för naturen har jag försökt att lysa upp med här och hvar på de oftast svårmodiga sidorna i "Sonen". Och då Idun till dessa korta upplysningar om mitt första författarskap önskat ett ungdomsporträtt, ser jag mig inte bättre kunna tillmötesgå än med ofvanstående amatörfotografi från början af nittiotalet.

På den tiden anade jag föga hur mitt jägaröde skulle utveckla sig. Nu har jag för länge sedan hängt min ungdoms hagelbössa på väggen och i stället för oskyldiga harar och ripor i skog och på hed jagar jag med pennan farligt villebråd.

Det är kanske inte alltid så roligt, och blef man förr blodig om händerna vid uppsprättningen af den skjutna harens varma buk, så blir man nu ibland smutsad från topp till tå af andens stinkdjur, som spruta vid träffarna.

Men någon gång får man väl tillfälle att tvätta sig ren igen. Och min jägarpenna lägger jag inte ned, förrän jag får nåden gå till sällare jaktmarker.

Stockholm i maj 1911.

HUGO ÖBERG.

NY DAG.

NU STÅR bygden i soluppgångens lycka.
Det ler i strå och gren.
Vinden väcker sakta trädens blad,
morgonsval och len.

Det droppar guld från kronorna.
Luften är full af fåglalåt.
Morgondoften stiger från ängarna,
daggigt våt.

Folket vaknar i gårdarna.
Pelarrak emot skyn
stiger röken från husen
nere i den lummiga byn.

Snart klingar borta i markerna
från friska stämmor en sång,
och liar blixtra till
i gulnad sädesvång.

THEODOR TUFVESSON.

Våra damer

Ett idrottsmärke f

ÅTSKILLIGA BLANDEDER, ärade läsarinnor af Idun, ha nog sett ett så kalladt *idrotts*— sett det blänka i brons, silfver eller kanske till och med guld på en sons, broders makes rockuppslag. Och de, som känna till det, veta nog också, huru stolta vederbörand öfver dessa märken, och att de, som bära dem, i regel äro våra mest friska, starka och spänstiga unga män. En och annan ung dam har kanske till och med sagt till sig själf: tänk hvad jag skulle vara stolt öfver ett sådant utmärkelsetecken, tänk hvad det skulle kläda — hvarför kunna icke också *vi* få sådana där idrottsmärken?

Ja, *just det* — det är precis hvad jag nu vill gå att föreslå.

För att närmare motivera detta förslag är det nödvändigt att erinra om, att idrottsmärket är instiftadt af Svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund och afsedt att utgöra ett utmärkelsetecken för allmän idrottslig skicklighet. Man skall kunna utföra fem olika kroppsöfningar, hvaraf åtskilliga finnas att välja på, och utför man dessa nöjaktigt, får man märket i brons. Har man genomgått dessa prof fyra år å rad, får man märket i silfver. Efter ytterligare fyra år erhåller man märket i guld. Den som vid fyllda 32 år utför profven får märket i guld, äfven om han aldrig förut gjort några prof. Skulle man tänka sig instiftandet af detta idrottsmärke för de svenska kvinnorna, åtoge sig helt visst samma riksförbund gärna utarbetandet af alla detaljer därvidlag, såsom uppställandet af minimifordringar, ordnandet af kontroll m. m.

Vid betraktande af de prof männen ha att genomgå för märkets erhållande, finner man lätt, att de kvinnliga profven naturligen icke kunna bli desamma och ej heller lämpligen böra uppställas efter samma system.

För kvinnorna borde det kunna vara tillräckligt att under 2 eller 3 år utföra profven för att få silfvermärket, och under det att männen få arbeta i 8 år för guldmärket, borde våra damer kunna få det efter 5 års visad spänstighet, synes det mig. Äfven borde finnas en bestämmelse om en ålder af exempelvis 28 år, öfver hvilken guldmärket erhölles genast. Det faller också af sig själft för den, som närmare tänker på saken, att det vore lämpligt att tillåta kvinnan att göra ett eller flere års uppehåll under den tid hon fullgör sina prof. I fråga om dylika detaljbestämmelser skulle säkerligen en utredning af riksförbundets öfverstyrelse bringa önskvärd klarhet, och i en sådan komme helt visst äfven de medicinska auktoriteterna att rådfrågas för att få garanti för att de föreslagna idrottsöfningarna väl passa kvinnan.

För min del skulle jag vilja föreslå, att

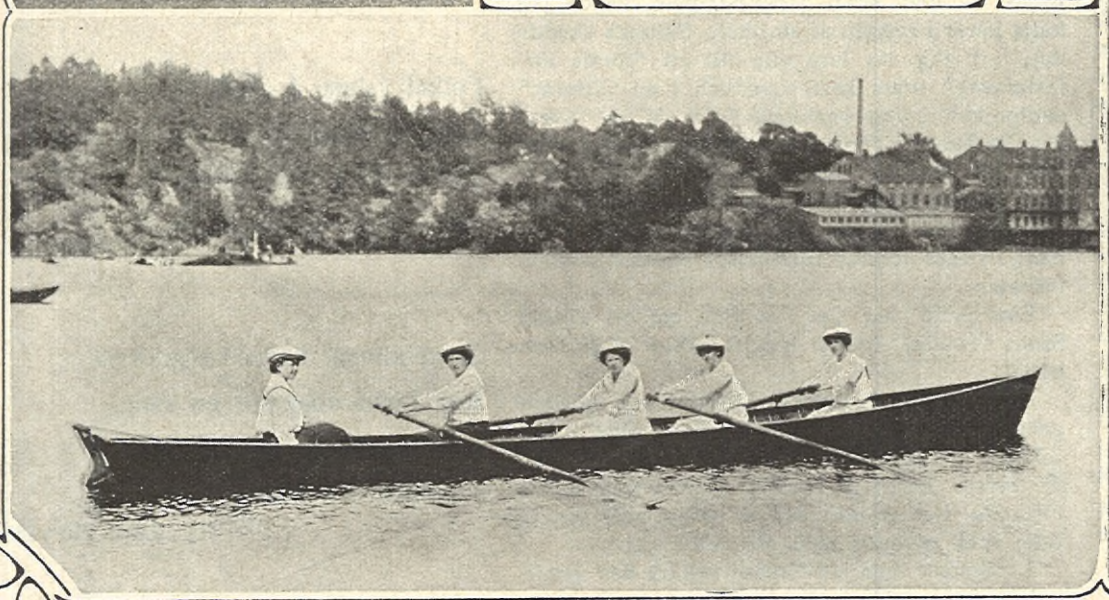

Hoffotograf A

och Sporten

ör Sveriges kvinnor?

märke
eller
e äro

kvinnorna kunde få idrottsmärket efter att ha aflagt godkända prof i simning, i idrottslig hastighet, i uthållighet och tvänne prof i skicklighet. Man skulle då exempelvis kunna få följande grupper:

Grupp I. Simning 300 meter.

Grupp II. Hastighetsprof. (Ett af följande prof.)
Löpning 60 meter på 12 sekunder.
Löpning 1,500 meter på 10 minuter.
Höjdhopp minimum 80 cm.
Längdhopp minimum 3 meter.

Grupp III. Uthållighetsprof. (Ett af följande.)
Gång 10 km. på 1 $^{3}/_{4}$ timme.
Löpning 10 km. på 1 timme 15 min.
Skidåkning 10 km. på 1 timme 15 min.
Cykelåkning 15 km. på 1 timme.

Grupp IV. Skicklighetsprof. (Pröfvad skicklighet i *tvänne* af följande sportsgrenar.)

Automobilkörning.	Konståkning på skridskor.
Bågskjutning.	Ridning.
Golfspel.	Rodd.
Hockeyspel.	Segling.
Fäktning.	Lawntennis.

Ärade läsarinna — måste ni icke vidgå, att det skulle vara roligt att vara så spänstig, att ni kunde utföra fem dylika prof? Och en annan fråga — är det någon orimlighet att begära, att de flesta af eder *borde* vara så rörliga, så starka, så skickliga, att ni vore i stånd att utföra dem?

Låt oss se litet närmare på hvad som egentligen kräfves. Bör icke hvarje dam kunna simma och simma ett sådant stycke i längd som en tredjedel af Drottninggatan i Stockholm? *Kan* man simma, är det ingen konst att öfva upp sig, så att man håller ut 300 meter. Hvilken praktisk betydelse skulle det ej ha, om instiftandet af ett idrottsmärke för damer i någon mån skulle kunna höja simförmågan bland våra kvinnor. Det är nog godt och väl att, om man faller i sjön från bryggan, kunna ta sig i land, men är man ej öfvad på längre sträckor, kan lätt en olycka hända, om man exempelvis seglar omkull midt ute på en fjärd eller på annat sätt råkar i sjönöd. Dessutom skulle idrottsmärket föra det goda med sig, att det drefve våra damer litet oftare i sjön än nu, ty medgif, att ni

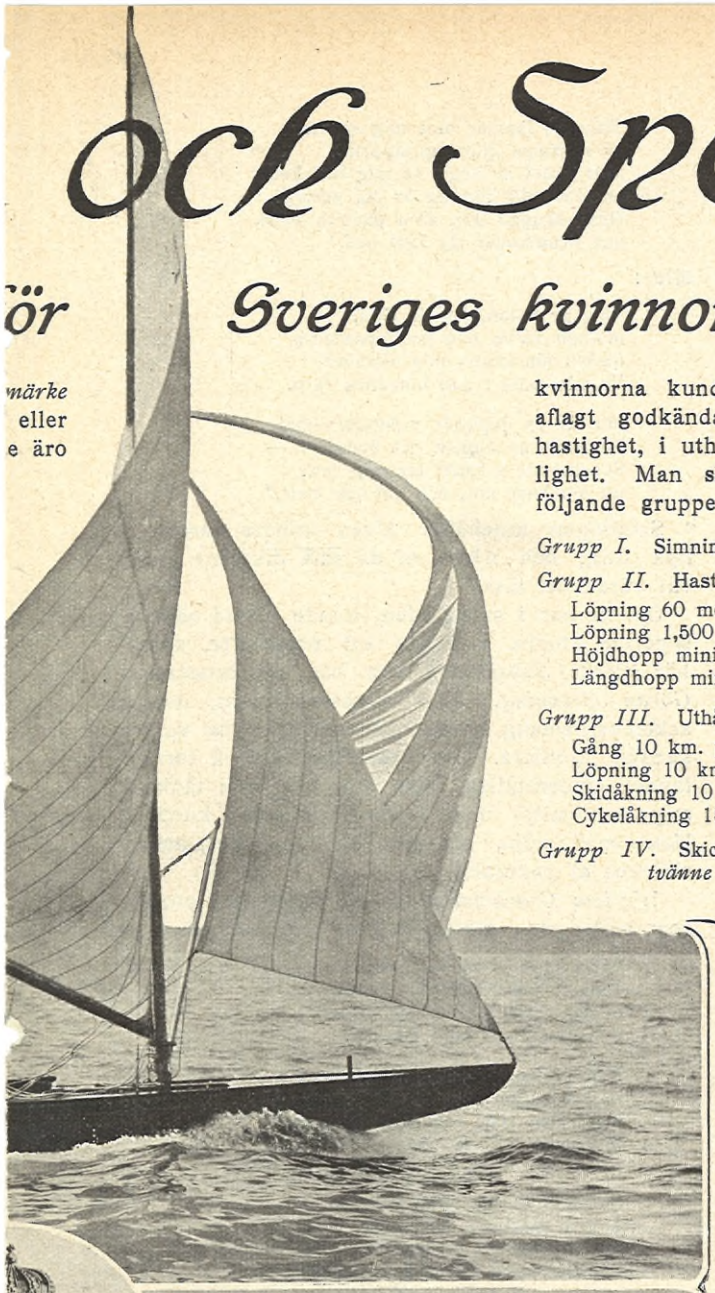

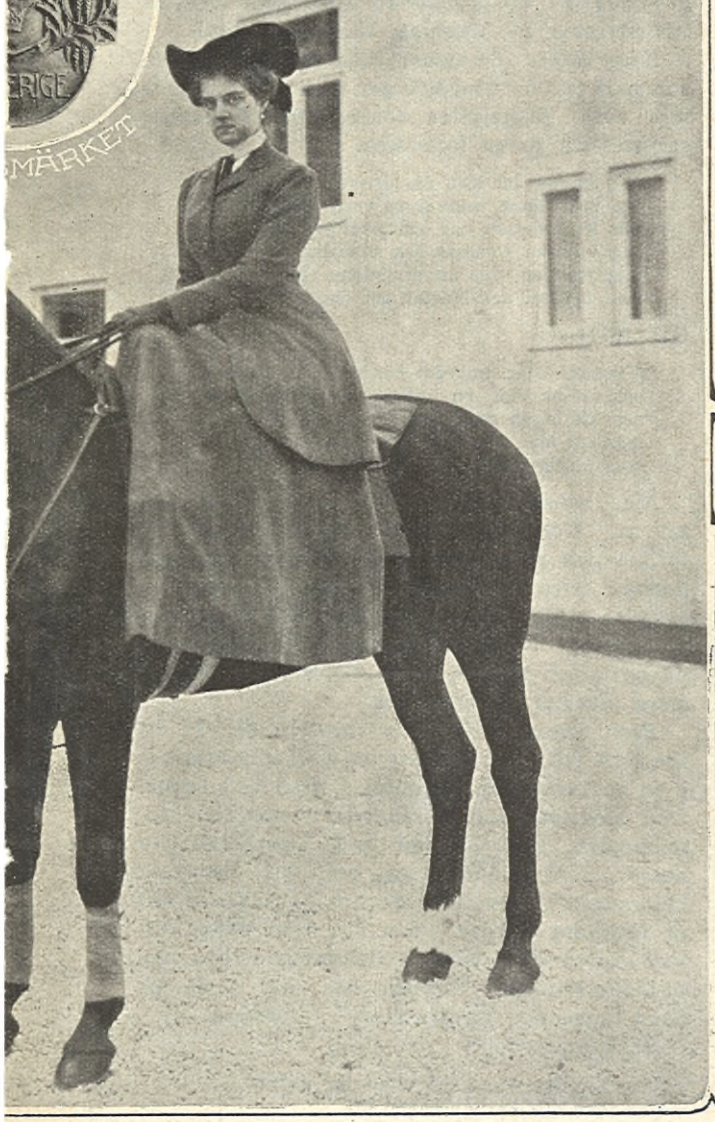

. Blomberg foto.

ibland är för lat att gå ned i badhuset och klä af och på er!

Komma vi så till fordringarna på, att en dam skall kunna vara snabb och uthållig — eller med andra ord icke alltför ovig samt kunna stå ut med att röra på sig ordentligt en timme eller så omkring. Är det orimligt begärdt — *nej!* Medgif, att ni ej gärna vill springa, men att det ibland kan hända, att ni måste det — exempelvis till en spårvagn eller båt. Och hur går det då — jo ni blir echaufferad, får en oerhörd hjärtklappning och kan till och med bli illamående. Hur annorlunda, om ni *kunde* konsten att springa, för att inte tala om, hur treflig, lätt och elegant en språngmarsch till hållplatsen skulle te sig mot edra tunga steg nu. Och ett hopp öfver ett dike på landtstället, hur tar det sig nu ut?

Hvad uthålligheten beträffar, borde hvarje dam kunna gå en mil på 1 $^{3}/_{4}$ timme. Men hur många förmå det? Och hur många göra det? I stället sitter ni inne eller på verandan och läser detta, just nu. På sin höjd ute i bersån. Just nu. Och det magrar ni ej utaf. Naturligtvis vill jag inte vara oartig nog att säga, att ni "ökar". Men nog skulle jag bra gärna vilja ha er med på en liten kontrollvägning en gång i kvartalet.

Skicklighetsprofven äro gifvetvis de trefligaste. Många kunna säkerligen taga två af dem när som helst. Hur många finns det exempelvis icke, som kunna både rida och spela lawntennis samt äfven segla? Vår kronprinsessa och prinsessan Maria skulle säkerligen båda kunna taga två af dessa prof.

Hvilken glädje skänka ej dessa idrottsgrenar sina utöfverskor, vare sig de låta sin båt dansa fram på den glittrande vågen eller hästen i galopp öfver den mjuka gräsmattan — vare sig de med säker hand hålla ratten och låta de 40 hästarne där framme utveckla sin fulla kraft, under det att det härliga svenska sommarlandskapet rusar förbi eller de med racketen i hand slå bollarna, så att det hvisslar om dem utefter långsidorna!

Ett svenskt, kvinnligt idrottsmärke skulle åstadkomma detsamma som det gör för männen — det skulle drifva ut dem, som ännu kunna och vilja vara unga, till ett friskt och härdande lif i skog och mark, icke för att sätta rekord, utan för att behålla ungdomens spänstighet åt kroppen, så att den ej blefve öfveransträngd, när dess muskler behöfva sättas på ett hårdare prof. Rörelse och frisk luft skulle bli er vinst — ett gladt och öppet sinne — skönhet och hälsa.

Och så en sak till, en af de ej minst viktiga. Det är er nog bekant, hvilken utbredning idrotten i våra dagar fått bland vår ungdom. Hur nyttigt skulle det ej vara, om *ni själf* nu också lärde litet närmare känna denna idrott, som de många så lidelsefullt omfatta, men ni själfva ej alltid förstå. Ni skulle kunna göra ert inflytande öfver de unga gällande på ett helt annat sätt än förr, hålla dem från sådan sport, som ej gagnar dem, och understödja deras ifver för sådana kroppsöfningar, som äro dem till nytta. Och helt visst skulle ni mödrar komma edra barn ett godt stycke närmare, om de såge, att ni själf idkade deras idrott och förstode den samt med dem i skog och mark delade dess härdande fröjder.

Hvad säga ni nu alla härom — ären I med om saken, så gå vi till Riksförbundet med en skrifvelse, i hvilken, under hänvisning till denna artikel, anhålles, att dess öfverstyrelse ville taga saken om hand och bringa den till utförande. Skola vi göra det?

ERIK PALLIN.

Spalten om böckerna.

Moderna poeter.

NU ÄR DEN TID, då ni, min läsare, snarare än på någon annan af årets stunder torde ha ledighet att ägna åt våra moderna svenska poeter.

Hvem läser dikter om vintern annat än i rent undantagsfall, och på våren skrifver man dem själf. I början af sommaren förmodar jag, att ni ännu är upptagen af säsongens noveller och romaner, men i dessa stilla, ljumma augustidagar, då solstrålarna sila ned mellan trädens dunkelgröna hvalf, och ni, jag hoppas det, ligger raklång på ryggen i gräset, hvarför skulle ni inte läsa poesi? Poeterna vänta det af er. De äro talrika, kanske inte fullt så många som sandkornen på hafsstranden, men nära på, och de ha året rundt skrifvit poesi. De hvita pappersbladen med sina små krummelurer ha som ett tätt snöfall dalat ner öfver redaktionsbyråer och förläggarekontor, och den största delen har sjunkit, sjunkit ännu djupare, och, hvarför skulle vi följa dess smärtsamma, förödmjukande färd till förintelsens dunkla regioner.

Men en liten bråkdel af snöfallet har undergått förvandlingen till dikthäften och skickats ut i världen med förläggarnes resignerade suckar, ty publiken läser inte i allmänhet poesi, och poeterna få stundom af hjärtlösa förläggare det rådet att lägga bort poesien och skrifva prosa.

Alldeles som om man skulle råda en näktergal att kraxa som en kråka. Vår tid har verkligen en smärtsam brist på idealitet. Och ändå bär hvarenda människa inom sig fröet till en liten poet. Minns ni inte ännu, att *ni* är upphofvet till de där raderna i en viss persons poesialbum, och hur varmt de uppskattades, fastän de öfversatta till prosans språk skulle tagit sig afsevärdt enkla ut.

Blif alltså ung på nytt, som ni var det den gången, i ert hjärta är ni det ständigt, om ni kan glädjas åt fågelkvitter och fjärilsfladder på en grön äng och fåvitska drömmar med blicken mot den blå augustihimlen, och läs med barnasinne de nya svenska diktarna.

Det finns ibland dem inte många kvinnor, jag vet inte, om jag nödvändigt behöfver erkänna detta som ett af de af mannen varmt uppskattade bevisen på kvinnans intellektuella underlägsenhet.

Tillåt mig emellertid att genast i början presentera för er en kvinnlig poet, om ni inte redan känner henne. Hon heter *Anna Ekelöf* och föreligger i år med en diktsamling *Ödevägar*.

Om människorna, som gå på dessa vägar heter det:

> "Irrande, okända värden de finna,
> andra till ledning och lisa och tröst.
> Själfva de aldrig till målet hinna —
> allt deras lif blef en ropande röst."

Hvem skulle detta gälla, om inte poeterna! Vid vår gemensamma promenad genom den svenska parnassen komma vi kanske att finna, att orden i mer än ett afseende voro profetiska. Anna Ekelöfs lilla ljusröda poesihäfte innehåller för öfrigt dikter om saknad, skönhet, glädje, drömmar med flera älskvärda begrepp och en dikt, som jag skall minnas någon gång med glädje: "min lilla röda kudde". De sista sidorna bjuda på några öfversättningar från franska och engelska.

Så kommer *Lust och längtan* af *Sigurd Dahllöf*. På titelbladet sitter en herdegosse under den blå stjärnhimlen och blåser flöjt, medan ett hjärta brinner med klar låga på en trefot vid hans fötter.

Här ha vi minnen från en ung diktares "Sturm und Drang"-period.

Så låter det:

> "På hvita vägar fram jag rider
> i sol, i sol, till himmelrik.
> Titaners ljushär mot mig skrider
> ur molnens djupa guldportik.
> Mitt bröst är högt, se mig har korat
> en Gud, till konung är jag smord.
> Hvar skugga flyr, som pannan fårat,
> och örnevingar får mitt ord."

eller:

> "Jag är Satan, jag är Gud,
> molnen väfva min bröllopsskrud,
> natten sin krona mig skänker!
> Yrande sans i den hisnande färd,
>
> min är en gapande vidundervärld!
> Blodrödt ur djupen det blänker! —
> Svartnande svindel tar mig fatt,
> nu slocknar allt, och det blir natt."

Samlingen innehåller äfven mindre personliga ting, och några af de små dikterna äro väl värda att läsa.

Om ni bor i skärgården, kunde ni vid nästa segeltur stoppa i fickan ett poesihäfte, som bär titeln *Saltsjöstänk* och har till författare *Göran Svenning*. Med vågornas rytm, som ackompanjemang borde några af dikterna vara ganska njutbara. De flesta förefalla på torra landet undermåliga, och jag kan inte tänka mig den miljö där "Strömstads saga" kunde läsas med nöje, om inte möjligen det, som skänkes af pekoralet.

William Cronholm heter en annan ung poet, som kallar sina diktutgjutelser för *Snäckan*.

> "Snäckans yttre, fula skal,
> som vi hittat här på stranden,
> ej dig skrämme — den är hal,
> den är ful att ha i handen.
>
> Den är kanske våt och kall
> men tag upp den — till ditt öra
> tryck den tätt, och strax du skall
> underliga ljud få höra.
> — — — — — — — — — — —
>
> Snäckan är jag själf, och det
> som i snäckans inre susar
> är mitt väsens hemlighet,
> känslan, som likt vågen brusar."

Det låter ju lofvande. William Cronholm älskar äfven hafvet. Också det är han själf, och *hon* är en gungande slup, som föres af västanvindar på blågröna, skimrande djup.

Han älskar dessutom hela naturen: våren, sommarkvällen, solnedgången o. s. v. I snäckans inre susa glädjefyllda toner, men så kommer sorgen, och tonen förändras.

> "Nu känns det igen så förunderligt tungt,
> och mitt sinne, som nyss varit jublande ungt,
> blir så gammalt och kallt, att jag ryser.
> Jag ville ha sommar, jag ville ha vår,
> i hjärtat jag ville en tövindens tår —
> men hjärtat, ack hjärtat, det fryser."

Och till sist:

> "Har du känt, hur det känns att få gråta ut
> och att ha blott en önskan: att allt vore slut,
> och att ingen en sörjde och öfver en grät,
> men att alla mänskor den arme förlät,
> som aldrig fick ro för sin längtan!"

Åja, kanske har en och annan känt detsamma. Och hvarför skulle inte alla människor förlåta den arme? Det är säkert intet ondt med honom. Och vi hoppas och tro, att hans hugsvalelse skall komma, som den plägar göra det i unga år. Då skall snäckan susa glädjetoner på nytt, och kanske skola vi tvingas att lyssna mera öfvertygade än i dag.

Bror O:son Abelli: En ropandes röst är ett speciellt fall, som författaren själf förklarar oss i en prosaskrifven inledning. Han är bondson från Medelpad och slutade vid tretton års ålder från Medelpad och slutade vid tretton års ålder från Medelpad och slutade vid tretton års ålder

Jag har drömt mina drömmar jag ock i min dar
på en bondpojkes rättframma sätt.

Och i drömmen jag gick där i far mins gestalt,
och jag styrde med det, som var mitt,
och jag krusade ingen, men vördade allt,
som var stort, som var manligt och fritt.

Och jag drömde om tegar på vattensjuk myr
och om brödsäd från stenbunden mark
och om hästar och kor och om barn och bestyr
och en gumma så hurtig och stark.

Och jag drömde — men glömde att sveket det fanns
tills jag vaknade upp, men försent.
Jag har farsgården mistat, och hon är en anns,
som med mig skulle lifvet förent.

— — — — — — — — — — — — — — —

Åh, så låt mig då ändtligt få luft till ett skri!
Jag vill skaka min vissnade arm,
jag vill skänka er, innan min ande är fri,
mitt förakt och min gränslösa harm.

Ej jag har någon son, som tar hämnd, men ändå
skall ni minnas en backstugans träl. —
Ty när höstvindens hånskratt i knutarna gå
eder hälsar min vingklippta själ."

Den dikten behöfver knappt inledningens ursäkt för bristande högskolebildning, men förklaringen, att den besjungna gården inte är något drömslott utan ett ödehemman någonstädes uppe i Medelpad äro vi tacksamma för. Därmed får poemet den rätta reliefen, och jag tror inte, att mången skall kunna läsa det utan medkänsla.

De af dikterna, som inte ur samma källa hämta sin inspiration, stå ej på lika höjd, ehuru några kunna läsas med nöje.

Min hvita mor och andra dikter af *Wilhelm Aunér* äro stilla och försynta uttryck för en drömmande själs tankar. Formen är vårdad fast sällan pregnant. Något utom ramen för de öfriga dikterna ligger en icke oäfven Frödingsimitation, hvars början låter så här:

Midsommarnattsdans.

Tysta stå träden med slokande hängen,
blommorna sofva på daggiga ängen,
vid spelmansboken står Pelle i Svängen
och gnider sin gamla fiol.
Rundt omkring boken går yrande polska. —
Månen han strålar, och strålarne, dolska,
bo ibland löfven och leka så trolska
sitt titt-ti-med tufvans viol.

Ensam vid björken står Norregårds-Märta,
Märta, den tysta och bleka och smärta,
hon, som är här af sitt helaste hjärta, —
och följer de dansandes takt,
men mest, huru Jerker svänger med Anna,
Anna, den ystra och lätta och granna,
hon, som kan smekas och retas och banna
och binda med blickarnas makt.

Jag förmodar till sist, att inga citat äro nödvändiga för att öfvertyga er om, att *Bertil Malmberg* hör till dem af våra diktare, som man ofta läser med allsköns behållning. Skulle jag citera vore det snarare för mitt eget nöje. I Bertil Malmbergs sista diktsamling *Uppgörelse och löfte* finnas några poem kallade "Sånger vid Rhen". Jag tror inte ens man behöfver ha gjort Rhenresan för att finna följande rader suggererande:

"Se, nu flammar Rhen, och rymden flammar,
molnen famnas i en purpurdans.
Liksom högtidsljus stå alla stammar.
Bergen stråla af en vådelds glans.
Gyllne skrift de fjärran himlar rista,
och ur skriften purpurrosor brista.
Himlen diktar. Strofens rytmer blöda,
af den lusta, som i rymden skalf
och i purpurmantlar, alla döda
lyssna stumt i borgars brustna hvalf."

I boken finnas några sånger om "henne" och "honom", som jag erkänner mig ej fullt förmå uppskatta. Men samlingens första dikter "Sveriges språk" äro allmänt tillgängliga och ett vackert bevis på diktarens förmåga att forma till klangrika strofer det språk han och vi alla vörda och älska.

GERTRUD ALMQVIST.

Idun

Årets tolf kapitel.

Täflingsämnet för oktober månad lyder:

Den försvunne riddaren.

Ett kapitel om den manliga artighetens dekadans och om kvinnornas skuld däri.

Männen tro nog fortfarande, att deras artighet lämnar intet öfrigt att önska och kvinnorna å sin sida att de ej ha något att förebrå sig i fall, där männen brista i belefvenhet. En utredning bör därför vara af stort intresse. Täflingsskrifter, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns artikeltäfling*, samt åtföljda af *författarens fullständiga namn och adress*, måste vara inlämnade till redaktionen af Idun *senast den 31 augusti 1911.* För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns oktobernummer.

Stockholm den 1 augusti 1911.

Redaktionen af Idun.

Sägner från fattighäradet.

Af **Gertrud Almqvist.**

(Forts.)

TILL SIST GAF hans lefverne dock anledning till för stor anstöt och efter ett barndop dit han kommit raglande och under ceremonien släppt barnet i golfvet, blef han afsatt.

Bohaget i prästgården såldes för gäld, och af de yttre inventarierna behöll prästen endast en gammal svart häst, som tjänat till hans ämbetsresor, och ett åkdon med framsäte och en rymlig vagnshäck.

I vagnshäcken packades allt hvad prästfolket ägde kvar af husgeråd och kläder, och på denna skjuts begåfvo sig kyrkoherde Carléns en kall vinterdag från Sunneryd. Prästen körde och vid hans sida satt frun med det yngsta barnet i knäet. De tre äldre sutto på byltena i vagnshäcken och huttrade af köld.

Där skjutsen for fram genom socknen tittade barnen nyfikna ut genom fönstren, men de vuxna gömde sig liksom skamsna, och vid hvarje gård vände sig prästfrun om med gnistrande ögon och hötte med handen.

Kyrkoherde Carlén reste för att söka tak öfver hufvudet hos en välmående släkting, men släktingen stängde dörren för honom, och så måste han resa vidare. Från gård till gård for han, och här och där fick han husrum öfver natten och mat. På andra ställen blef han bortjagad med glåpord. På det sättet for han fattighäradet rundt. Till sist kom han åter till Sunneryd.

I den första bondgården mottogo de honom skamsna. De satte fram god mat, och hästen fick hafre, och till natten bäddades de bästa sängarna åt det forna prästfolket. Carléns stannade i två dagar, men då skjutsen gick från gården, vände sig prästfrun om och hotade med den knutna handen.

Carléns stannade på flera ställen i socknen och blefvo i allmänhet väl mottagna. Först när de sågo, att ingenting mera var att få, drogo de vidare, och öfverallt där de hade gästat, lämnade prästfrun sin förbannelse i gengäld.

Sedan dess kom prästen Carléns skjuts med vissa mellantider regelbundet till Sunneryd och stannade vid alla gårdar, som inte med hot stängdes.

Men dessemellan såg man den underliga skjutsen oväntadt fara genom socknen utan att stanna. Det skedde hvar gång en märklig händelse timade på Vik. Då Göran Lindsay begrofs, just som alla hufvuden voro blottade och den unge prästen läste begrafningsritualen, kom Carlénska skjutsen skramlande utför backen vid kyrkogårdskröken. De fyra barnen stirrade in öfver den församlade människoskaran, kyrkoherde Carlén piskade rasande på hästen, och hustrun satt med sammanbitna tänder. Just då vagnen kom midt för grafven, lyfte hon handen i hot.

Det var nu flera år Carléns åkt omkring i häradet, och de började anses för en oundviklig landsplåga. Hästen blef allt eländigare och magrare, och bland lumporna i vagnshäcken växte ohyra.

De tre äldsta barnen hade tagits om händer af släktingar och blifvit satta i skola, men den yngsta följde alltjämt med föräldrarna, och hvar gång färden gick genom Sunneryds socken, hetsade modern upp hans sinne mot bönderna, äfven dem som gåfvo bröd och härbärge åt de resande.

Men i Sunneryds prästgård gick det åter till som det borde i ett prästhus. Sunnerydsbönderna hade valt en skicklig och gudfruktig präst, som predikade ur postilla och möblerade öfvervåningen. Prästfrun var, som det anstod hennes ställning, ett mönster i att sköta hus och hem, och det nya prästfolket hade återupplifvat den gamla traditionen om de vackra prästdöttrarna.

Sjöboda säteri håller i god ro på att förfalla. Det hade sin blomstringstid under familjen Stockenbergs regemente, då pengar genom gifte i andra häraden flöt till gården. På den tiden öfverflyglade Sjöboda själfva Vik. Det berättas om en af fruarna Stockenberg, att hon var så högmodig, att hon aldrig talade vid bönder. En gång gjorde hon likväl ett undantag, då hon frågade bonden i granngården om han trodde något så orimligt som att herrskap och bönder skulle vistas på samma plats efter döden. "Ånej, nådig frun," svarade bonden, "det tror inte heller jag. Herrskapet får nog ett litet hett rum för sig själfva."

Den stolta frun fick samma slut som så många hennes gelikar fordom på Sveriges herrgårdar. Hon måste dansa dödsdansen med djäfvulen. En höstnatt kom han farande med brak och dån öfver bron vid Sjöboda och svängde upp på gården till herrskapsbyggnaden. Han körde med fyra svarta hästar, som sprutade eld ur näsborrarna. Betjänten, som såg, att det var ett förnämt ekipage, öppnade genast dörren. I detsamma försvann hästar och vagn, och han med bockfoten gick upp för trapporna och rakt in till den höga frun, som låg och sof i ett djupt, aflångt rum med alkov. I blotta linnet som hon var måste hon upp, och dansen gick i yrande fart timme efter timme, till dess blodfläckar märkte spåren efter de nakna fötterna. I dagningen försvann hin håle genom skorstenspipan, och frun föll död ned midt för sin säng.

Blodfläckarna visas ännu i dag i det aflånga alkovrummet på Sjöboda säteri.

Vid tiden för denna berättelse hade familjen Stockenberg för länge sedan flyttat från orten och bosatt sig i Växjö. Det gick utför med förmögenheten, och ägaren sökte, ehuru länge förgäfves, att sälja gården.

Den stora rödmålade byggnaden med sitt ofantliga brutna tak stod tyst och liksom rufvande öfver sina minnen. Väldiga träd slöto sina kronor för hvarje år allt tätare kring det döda huset och skymde för fönstren, och därinne i de stora, ödsliga rummen gnagde råttorna ostördt hål i panel och golf.

Endast när någon resande kom till Sjöboda för att se de beryktade blodfläckarna, öppnades huset af en gammal gårdstjänare, och de besökande, hvilkas steg ekade i de öde salarna, möttes af en kväljande och berusande doft af flydda tider och gömda rosenblad, som förmultnade i urnor af gammalt porslin.

En dag på eftersommaren såg folk, som färdades förbi på stora landsvägen, med förvåning, att det hade blifvit lif i det döda huset. Det syntes hjulspår och märken af hästhofvar, som ledde fram till stentrappan vid stora ingångs-

porten. I öfvervåningen voro fönstren öppna, och ett koppel hundar ryckte oroligt i sina kedjor vid en af uthusbyggnaderna.

Sjöboda corps de logis och rätten att jaga på de milsvida ägorna hade för sommaren och hösten arrenderats till ett sällskap danskar. De hade kommit med järnväg till Ljungby köping och därifrån landsvägen med gästgifvareskjuts.

Det var omåttligt fint och förnämt herrskap, som kommit till Sjöboda. Det fanns bland dem både grefvar och baroner och till och med en kammarherre. Det fanns äfven två ädla fruar, en kammarherrinna och en baronessa. Inte ens under Sjöbodas glansdagar hade man sett en sådan ståt som under den tiden. Betjänter i livré sprungo upp och ned för de breda trapporna, och i det förfallna köket härskade en fransk köksmästare med stab. Hvar dag gick det bud in till Ljungby efter de finaste matvaror, som stodo att få, och de resande hade själfva med sig det ädlaste vin. Medan herrarne under dagens lopp vistades ute på jakt, sutto kammarherrinnan och baronessan ensamma i en af de stora salarna på Sjöboda och fördrefvo den långsamma tiden med samspråk och läsning. Kammarherrinnan, en något till åren kommen dam, hade trotsat den långa resans besvärligheter och de möjliga vedermödorna i det okända landet af en outtröttlig omsorg för sin man, och den unga baronessan hade följt sin 20 år äldre make på hans önskan snarare än sin egen.

Danskarna hade inte varit många dagar på Sjöboda, innan Walther Lindsay kom dit på besök. Han hade lärt känna flera af dem under sin vistelse i Köpenhamn. Herrarna voro ännu inte återkomna från sitt jaktparti för dagen, och Walther Lindsay mottogs därför af kammarherrinnan och baronessan.

Kammarherrinnan förde ordet, och baronessan, som tycktes anse sig öfverflödig, ställde sig i fönstret och såg ut i trädgården.

Hon hade stora, svårmodiga ögon af en klar ljusbrun färg, och munnen hade ett drag af vemod. Ansiktet var litet och smalt och hade den sydländska i gult skiftande hudfärgen, hvilket kom sig af att baronessan var af italiensk härkomst. Det bruna håret föll i lockar kring hennes hufvud, och hennes gestalt var fin och smärt.

Walther Lindsay följde henne med blicken. Han såg hennes händer röra sig nervöst på fönsterbrädet, och han såg en rodnad, som steg upp på den fina halsen och färgade örat mellan de mörka hårvågorna.

Då log han.

Kammarherrinnan talade om jakten och gjorde frågor om landet och folket, landet, som var så kargt och ödsligt, och folket, som såg torftigt och utsvultet ut.

Då talade Walther Lindsay om fattighäradet. Han gick tillbaka till krigstiden och berättade om svek och våldsdåd, som blifvit begångna. Det var i den skolan, som folkets karaktär blifvit danad. Sedan talade han om det tysta umbärandet och om den sega viljan att arbeta sig ur betrycket, som utmärkte folket där i häradet. Han talade om hvilken förslagenhet och okuflig ihärdighet de använde för att nå sitt mål. Alla medel voro tillåtna för den som lyckades. Lögnen var ett blankt vapen, som brukades att försvara brottet. Men ve den svage och den rättrådige, den som ej i mörkret smidde sina vapen. Han föraktades, han trampades under foten. Han gick räddningslöst under.

Walther Lindsay talade med glädje om det onda. Han talade som en ond man. Det var sin egen släkts historia han berättade och log.

Kammarherrinnan lyssnade med förfäran, och baronessan vände sitt ansikte, som åter var blekt, mot Walther Lindsay.

Han mötte hennes blick, tog den i sin och höll den fången, under det han alltjämt talade.

Då lade hon sin hvita hand öfver ögonen och vände sig åter mot fönstret liksom med ansträngning. Plötsligt gjorde hon en rörelse med armen.

"Se där äro de," sade hon. "Där äro de alla. *Där är min man.* Gå ned och möt honom, herr Lindsay. Vill ni inte det?

Walther Lindsay bet sig i läppen och gick till fönstret till hennes sida. Då såg han hur rodnaden kom och gick på hennes kinder, och hur hennes bröst flämtade. Och han log åter.

"Baronen har inte åldrats," sade han i lekande ton. "Han är alltjämt oemotståndlig."

Då vände hon sig ifrån honom, gick ut ur rummet och stängde dörren bakom sig.

Det var ingen, som välkomnade Walther Lindsay hjärtligare än baronen, fastän alla täflade i älskvärdhet mot den unge svensken med den utländska belefvenheten och det utländskt klingande namnet. Han fick inte öfverlämna dem åt räfvarna och kråkorna i sitt underliga land. Han måste lofva dem att deltaga i alla deras jaktpartier, så länge de stannade på Sjöboda, och lifva deras aftnar i det gamla dystra huset.

Och Walther Lindsay lofvade.

*

Baronessan Lydia gick nere i parken. Där gick hon dag efter dag ensam i de öfvervuxna gångarna under höga mossbelupna träd. Kammarherrinnan satt uppe i salongen och lade patiens eller låg i sitt rum och läste franska romaner, och herrarna voro ute på jakt tillsammans med Walther Lindsay, men till kvällen kommo de hem.

Baronessan hade en gång varit med och sett på jakten. Hundarna drefvo upp en hare. Deras gläfs hördes djupt inne i skogen och rundt omkring stodo jägarna på jakt med laddade gevär.

Helt nära baronessan kom en liten grå hare, som sprang för sitt lif, och den snabbaste hunden med öppet gap hack i häl efter honom — i svindlande fart gick det, den lilla haren tog skutt på skutt — högt, långt.

Baronessan stod andlös.

Då ljöd plötsligt ett skott.

Den lilla grå gjorde ett högt språng i luften, tassarna famlade utan mål. Så föll han ned — död.

Jägaren stod på några stegs afstånd och synade belåten sin bössa. Det var en lätt rökring i luften omkring honom, och det luktade krut.

Baronessan hade böjt sig ned öfver det döda djuret och strukit öfver bröstet, där det varma blodet droppade fram.

"Ett fint skott," sade näste jägare, som kom fram ur skogen.

"Mord," sade baronessan. Då skrattade de åt henne, men hennes man rynkade ögonbrynen. "Du är ett litet sjåp," sade han. Sedan dess hatade hon jakten.

Den lilla grå haren. I dag måste hon åter tänka på honom. Hvarför skulle just han hetsas och förföljas? Fanns det inte djupt inne i skogen en plats, dit inte jägarna hittade vägen och där det växte saftigt grönt gräs och rann klart källvatten, och där den lilla haren kunde leka i solen? Hvarför hade han inte stannat där? Eller fanns det ingen skog nog dunkel och djup för att dölja honom? Måste allt lefvande lida och blöda?

Hon gick af och an och vred händerna. "Nu komma de snart," sade hon till sig själf. *Nu* kommer min man, han som har rätten öfver mig, och så kommer den andre, som jag inte kan undfly. Jag kunde lägga mig för hans fötter och säga: "Döda mig, det vore salighet att dö för din hand. I evigt kval vill jag gå för en blick ur dina ögon, som säger, att du älskar mig.

Det finnes ingen räddning för mig. Det är lika lönlöst som för den lilla grå haren att söka undkomma jägaren. Allt lefvande går mot sitt öde.

Hvarför kom jag hit? Det var mitt öde. Jag visste, att jag skulle möta Walther Lindsay. Jag kunde ha sagt till min man baronen: "Jag stannar här," men hvartill hade det tjänat? Hvad gjorde det den lilla haren, om han blef uppdrifven en dag förr eller senare. Den gången Walther Lindsay hämtade sin brud i Danmark, kysste han mina läppar och svor vid döden att se mig åter.

Men om jag ännu ville fly. Om jag i kväll sade till min man: "Hör mig, min vän, jag måste resa." Då skulle han se på mig hånfullt och le. "Hvarför," skulle han fråga. "Därför att jag är ett jagadt djur, dödsmärkt af jägaren. Och så talar jag med honom om Walther Lindsay. Då ler han inte längre, då lyser det hat ur hans ögon. Då är det han, som blir jägaren, men han dödar inte, därtill är han för grym. Han bjuder galler och bojor.

Då vred hon åter sina händer.

Om kvällen satt hon tyst vid det festligt dukade bordet och hörde Walther Lindsay tala. Det var en mörk kväll med vindens sus i de höga träden utanför, men därinne glömde de mörkret och stormen och hörde Walther Lindsay berätta sägnen om den stolta frun på Sjöboda, som dansade dödsdansen med djäfvulen, och om blodfläckarna, som ännu funnos kvar på golfvet. Då ville de alla se dem. Det var redan sent, och alkovrummet låg i andra ändan af huset. Walther Lindsay tog i hvar hand en tänd silfverkandelaber. Han kände Sjöboda sedan gammalt och ledde vägen genom en mörk korridor och flera tomma och dystra rum. Slutligen stannade han framför en dörr, ställde från sig ljusen och vred nyckeln i låset. En instängd, dufven luft slog emot de inträdande, och mörkret i det djupa rummet fördrefs blott till hälften af skenet från kandelabrarna.

"Här är den nådiga fruns sofgemak," sade Walther Lindsay med gäckande röst, "och här vid kortväggen se deras nåder alkoven. Där framför föll hon död ned, och det är på den platsen, som blodfläckarna tydligast synas." Han tog ett ljus och höll det nära golfvet intill alkoven. I de af tiden mörknade bräderna syntes några nästan svarta fläckar. En efter en böjde sig de främmande ned och betraktade stället uppmärksamt.

"Kuriöst," sade kammarherren. "Det är i Sverige djäfvulens specialitet att dansa ihjäl förhärdade kvinnliga syndare. Idén är inte oäfven. Vet herr Lindsay, hvilken dans, som användes?"

"För min del," svarade den tilltalade, "vore jag böjd att tro, att det var tarantellan, ehuru den dansen inte är nationell, men den höge potentaten är ju kosmopolit, och något mera förhäxadt och honom själf värdigt än en äkta tarantella kunde han väl knappast uppfinna. Dansar baronessan den dansen?"

Baronessan Lydia stod mot alkovens mörka bakgrund. Hon var klädd i en röd sidenklädning, som i ljusskenet såg ut som blod.

"Om hon dansar den," inföll baronen, "som en häxa, som en äkta italienska. Hon lärde sig det på vår bröllopsresa nere i Sorrento."

Walther Lindsay bugade sig djupt:

"För att upplifva ljufva minnen och som en illustration af djäfvulsdansen vågar jag i djupaste underdånighet föreslå fru baronessan att dansa tarantellan med mig."

Sällskapet jublade.

"Storartadt," sade kammarherren.

(Forts.)

Wettergren's
·BARN-
KONFEKTION·

BÄSTA SNITT·
OMSORGSFULLASTE ARBETE·
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR·
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSAFFÄRER I RIKET·

Hafre-Gryn och Hafre-Mjöl

Gyllenhamar

Gif barn den bästa näring och de växa upp till friska människor.

Gif vuxna den bästa näring och de förbli friska till sena ålderdomen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 20—26 AUG. 1911.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; äggröra med räkor och sparris; mjölk; kaffe eller te med hafrekäx. Middag: Klar buljong med sparrisknopp; gös à la Soto Mayor med potatis; refstek med salader; melon.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannkaksrisoller (rester från söndag) med skiradt smör och lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttgrotta med stufvad blomkål; soppa på vinbär.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; kall köttgrotta med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttsoppa; äggstrufvor med sylt.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett i form; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kalfkotletter med stufvade spritärter; hallon med mjölk.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stekt sill med grädde och lök samt potatis; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med stufvade bondbönor; äggmjölk med skum och skorpor.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt färsk strömming med potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Hönsfrikassé med ris; klar äppelsoppa.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; kotletter af kalffärs med ärter; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt torsk med smör och ägg; mannagrynskräm med mjölk.

RECEPT:

Gös à la Soto Mayor (f. 6 pers.). 1½ kg. gös, 2 tsk. salt (10 gr.), ¼ tsk. hvitpeppar, 2 tsk. finhackad rödlök, saften af ½ citron, 2 msk. matolja.

Till panering och stekning: 1½ dcl. mjölk, ½ tsk. salt (3 gr.), 3 msk. hvetemjöl (30 gr.), 2 hg. flottyr.

Beredning: Gösen fjällas, rensas, ryggbenet skäres bort, dock så att hufvud och stjärt få sitta kvar. Gälarna och fenorna klippas bort, och fisken gnides in med saltet och hvitpepparn, lägges på ett fat och beströs med löken. Citronsaften och matoljan blandas väl och hällas öfver fisken, som får ligga 2 tim., hvarunder den vändes 2 ggr, löken tages därefter noga bort.

Saltet smältes i mjölken, fisken doppas däri och vändes i mjölet. Flottyren upphettas i en liten långpanna, gösen lägges i, stekes vackert gulbrun på båda sidor och lägges på sugpapper, så att flottyren får rinna af. Den upplägges på servett eller tårtpapper, garneras med stekt persilja och vackert skurna citronklyftor och serveras med champinjonsås samt pressad potatis.

Refstek (f. 12 pers.). 3 kg. dubbelbiff eller högref, 1 msk. salt (15 gr.), 2 hg. rökt skinka, i skifvor, 4 msk. smör (80 gr.), 2 morötter, 3 chalottenlökar, ½ lit. kokande buljong, ½ lit. madera.

Beredning: Köttet korthugges, innan det väges. Refbenen skäras bort, men ryggraden får sitta kvar. Det mesta fettet på yttersidan putsas bort, köttet gnides med saltet och späckas eller belägges med skinkskifvorna, som fastbindas med segelgarn, doppadt i kokande vatten. En långpanna smörjes med det kalla smöret, på så stor fläck köttet upptar, de ansade och i tjocka skifvor skurna morötterna samt de skalade och i klyftor skurna lökarna läggas i, och ofvanpå lägges köttet med yttersidan upp. Det sättes in i varm ugn och öses ofta med smöret, tills det är vackert brynt (grönsakerna få ej brännas) och spädes därefter litet i sänder med buljongen och vinet. Köttet öses öfver omkr. hvar 10:e minut och får steka tills det är mört, hvilket pröfvas med en vispkvist; går den lätt igenom utan motstånd, och är köttsaften, som sipprar ut, ofärgad, är köttet tillräckligt stekt. Det upptages och snörena klippas bort. Steken skäres, lägges upp på varmt fat, garneras med grönsakspastejer eller potatiskroketter och kruskål eller persilja. Serveras med brun sås och salader.

Pannkaksrisoller (f. 6 pers.). Tunna pannkakor: 3 ägg, 6 dcl. mjölk, 90—100 gr. mjöl, 1 tsk. salt (5 gr.).

Till pannan: 2 msk. smör (40 gr.).

Till stufning: 3 hg. benfritt, stekt kött, 1 burk champinjoner (¼ lit.), 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 4 dcl. buljong, 1 äggula, 1 dcl. tjock grädde, salt, hvitpeppar.

Till stekning: 2 dcl. finstötta skorpor, 3 msk. smör (60 gr.).

Beredning: Till pannkakssmeten vispas ingredienserna väl med stålvisp, hvarefter smeten får stå 1 tim. för att svälla. Köttet skäres i fina tärningar. Champinjonerna skäras likaledes i tärningar och fräsas i smöret, tills det är klart, då de klämmas upp med en sked; mjölet fräses med smöret 2 min., buljongen spädes på och såsen får koka 5 min. Äggulan vispas med grädden och tillsättes i såsen, hvarefter den får sjuda. Köttet och svampen iläggas och stufningen afsmakas med kryddorna. En pannkakspanna upphettas långsamt, smöret smältes i vattenbad och pannan penslas härmed. Af smeten göras tunna pannkakor, som blott gräddas på en sida. De uppläggas på ett skärbräde, beströdt med finstötta skorpor, med den gräddade sidan upp. Pannkakorna skäras midt itu, på hvarje halfva lägges 1 msk. af stufningen och pannkakan hopvikes väl, så att den får form af en aflång krokett. Risollerna vändas försiktigt i stötta skorpor och stekas vackert bruna i smöret. De uppläggas på varmt fat, garneras med persilja och serveras med brun champinjonsås eller skiradt smör. Plättar kunna fyllas och stekas på samma sätt och serveras till smörgåsbordet.

Äggstrufvor (omkr. 18 st.). 2 ägg, 1 äggula, 70 gr. strösocker, 125 gr. mjöl, 1½ dcl. tjock grädde.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: Äggen och sockret vispas med stålvisp 20 min., därefter tillsättas grädden samt mjölet, som bör vara siktadt, och smeten omröres väl. I en liten järnkastrull, ej vidare än ett tefat, upphettas flottyren. På samma gång flottyren lägges i kastrullen, nedsättes strufjärnet däri för att värmas, annars fastnar ej smeten på järnet. När flottyren är het, doppas järnet i smeten och hålles i den heta flottyren, tills strufvan fått en vacker gulbrun färg, då den lossas med en späcknål och lägges upp och ned på sugpapper att afrinna. Serveras varma och öfversockrade, om så önskas, till kaffe eller té eller som efterrätt med sylt eller kompott.

Finnes ej strufjärn hälles 2 msk. af smeten i en tratt och ringlas fram och tillbaka i flottyren, så att den bildar en genombruten kaka efter kastrullens storlek. Då strufvan fått vacker gulbrun färg på undre sidan, vändes den med flottyrslef, och när den är jämn i färgen, upplägges den på sugpapper, öfver en käpp om så önskas, så att strufvan blir böjd.

Stufvade bondbönor (f. 6 pers.). 8 dcl. spritade bönor, 8 små, färska morötter, 8 dcl. vatten, 2 tsk. salt, 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 3 dcl. bönspad, 3 dcl. mjölk, 2 tsk. socker (10 gr.), 3 tsk. hackad persilja.

Beredning: Groddarna borttagas; äro bönorna mycket utväxta, skalas de äfven. Morötterna sköljas, skrapas, sköljas ånyo, torkas och skäras i skifvor eller tärningar. Vattnet kokas upp med saltet, bönorna iläggas och få koka omkr. 15 min., hvarefter morötterna tillsättas och grönsakerna få koka, tills de äro mjuka. Spadet afhälles och tillvaratages. Smör och mjöl fräsas 2 min., spadet och mjölken spädas på, och såsen får koka 5 min., bönorna iläggas jämte persiljan och stufningen afsmakas med sockret.

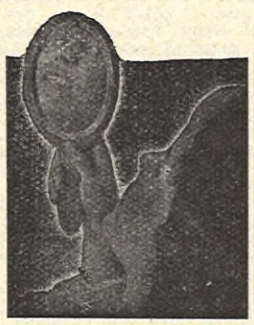

Iakttag själf den förskönande inverkan som

Oxygenol-Tandpulver

utöfvar på Edra tänder vid flitigt begagnande. Dess verksamma beståndsdelar stärka tänderna och gör dem hvita på grund af sin blekande förmåga. Uppfriskar tandköttet.

Rikhaltiga variationer. Begär prisk.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Beridarebansgatan 27, STOCKHOLM.

Att hyra i

Rönninge.

Villan Furuborg, innehållande 7 rum, jungfrukammare och kök, högt och fritt belägen invid Rönninge järnvägsstation, uthyres från 1 oktober i år. Området, bestående af 2 tld naturlig park gör genom sitt läge att man är fullt ostörd af grannskapet med järnvägen. Passande för välsituerad familj, som behöfver stärkande luft i vacker natur nära Stockholm. 50 min. resa. Reparationer efter hyresgästs önskan. Närmare upplysningar hos egaren pr Allm. Tel. Rönninge 18 helst mellan kl. 10—12 f. m.

Herrar Annonsörer

torde beakta, att de genom "IDUN" träffa den stora burgna och köpstarka publiken öfver hela landet och främst de vid alla uppköp allenarådande **husmödrarna.** Att Idun står oberörd af konkurrensen mellan öfriga illustrerade veckotidningar ha vi nu fått ett nytt bevis på i den betydande ökning vår upplaga i år erhållit.

Offerter lämnas och förfrågningar besvaras omgående af

IDUNS ANNONSKONTOR.

Serveras till bräckt skicka eller stekt fläsk.

Äggmjölk med skum (f. 6 pers.). 1½ lit. god mjölk, 3—4 ägg, 1 msk. socker, ¼ tsk. salt, ¼ tsk. rifvet citronskal.

Beredning: Äggulor och hvitor skiljas. Äggulorna läggas i soppskålen och hvitorna vispas till hårdt skum. Mjölken kokas upp, ställes vid sidan af spisen och däri läggas med sked små flockar af ägghviteskummet. Efter några minuter upptages ägghvitan med en hålslef och lägges på en tallrik. Mjölken afsmakas med kryddorna och citronskalet samt slås på äggulorna under stark vispning.

Ägghviteflockarna läggas ofvanpå och öfverströs med strösocker.

Mjölken serveras med små skorpor.

Hönsfrikassé (f. 8—10 pers.). 2 unghöns på omkr. 3 kg., 1 citron, 1½ lit. vatten, 1½ msk. salt (23 gr.), 1 lagerblad, 6 hvitpepparkorn, 1 nejlika, 1 liten klyfta portug. lök.

Sås: 1½ msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 6 dcl. hönsbuljong, 1 dcl. tjock grädde, 2—3 äggulor, salt, hvitpeppar, (socker).

Beredning: Hönsen plockas, svedas, urtagas, sköljas mycket väl, och hvarje höns skäres i 8 bitar, hvilka få ligga i friskt vatten 3—4 tim. De upptagas, inklappas i en duk, påsättas i kokande vatten, som skummas väl, när det kokar upp, hvarefter kryddorna och löken tillsättas, och köttet får sakta koka med tätt lock, tills det är mört, eller omkr. 1½—2 tim. De bitar, som först bli färdiga, upptagas och hållas varma i vattenbad. Spadet hopkokas, och däraf beredes sås, köttet lägges däri och omskakas.

På ett rundt serveringsfat lägges en krans af kokt ris, köttet upplägges högt i midten, och såsen hälles öfver. Anrättningen garneras med persilja och serveras mycket varm.

Till såsen fräses smör och mjöl i 2 min., hönsbuljongen och grädden tillsättas, och såsen får koka 15 min., hvarefter de uppvispade äggulorna försiktigt nedröras och såsen får sjuda. Den afsmakas med salt och hvitpeppar, och om så önskas tillsättes äfven litet socker.

Klar äppelsoppa (för 6 pers.). 1½ lit. syrliga äpplen, 1½ lit. vatten, skalet af ½ citron, 1—1½ kkp. krossocker, ½ dcl. franskt vin eller sherry, 2 msk. potatismjöl (30 gr.), 2 msk. rödt vinbärsgelé.

Beredning: Äpplena sköljas och torkas. En liter af dem skalas ej; de skäras i klyftor, blomma, stjälk och kärnhus skäras bort. De sättas på i det kalla vattnet och få koka, tills de äro mjuka men ej falla sönder eller mosa sig. De hällas upp i silduk, och saften får rinna af. (Massan kokas af ännu en gång, och saften användes till kräm.) Resten af äpplena skalas, skäras i 6 klyftor och kokas med citronskalet, sockret och vinet i äppelsaften, tills de äro mjuka. Soppan afredes då med potatismjölet, utrördt i ½ kkp. kallt vatten, och får koka 2 min. Den afsmakas, får kallna, och små klickar af vinbärsgeléet läggas i. Serveras med skorpor eller biskvier.

Vid bakning af rågbröd

i hemmen händer ofta att brödet blir tungt och får s. k. degränder. Detta ledsamma förhållande undvikes om man jämte jästen tar till hjälp litet

Lagermans Bakpulver

Tomten.

Se bruksanvisningen.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 33.
ETT FÖRDOLDT ÅRTAL.

Ett af Föreningsbankens kassafack är försedt med en låskombination, hvars utseende här nedan synes.

a	n	e	d	m	i	t	u	h
n		0	1	2	3	4		r
f		5	6	7	8	9		o
t	e	n	i	t	o	t	r	t

För att kunna öppna facket måste man först trycka på de i låskombinationen förekommande bokstäfverna i sådan följd, att de bilda ett årtal, och sedan i rätt ordning trycka på de siffror, hvarmed samma årtal betecknas.

Sök att finna detta årtal genom att rätt sammansätta bokstäfverna!

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 3 sept. 1911. Å kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 33.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda gransk-

Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrifves af många läkare.

Apoteket Lejonet, Malmö.

Finnes äfven i form af
Tabletter.
Fås på apoteken.

Fruktförknings-apparater,

den af Dir. G. Lind vid Experimentalfältet förordade konstruktionen, användbara å vanlig kokspis för torkning af såväl bär och frukter som grönsaker, tillverkas af oss i tvenne storlekar, N:r 1 till Kr. 18 och N:r 2 till Kr. 30 pr styck.

Hvilans Mek. Verkstads A.-B., Kristianstad.

ningen påträffas, erhålla följande pris: 1:a pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 29

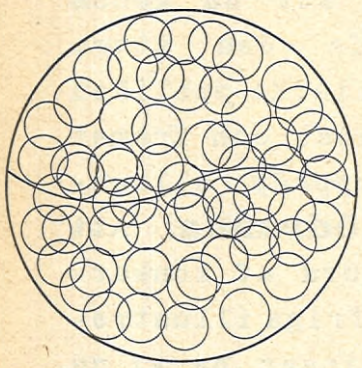

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen: Första priset: Herr E. A. Waxin, Stockholm. Andra priset: Fru Alma Andersson, Landskrona.

TIDSFÖRDRIF.

METAMORFOS.

Sten T slängde Anna i Rörån.

Om de bokstäfver hvilka ingå i ofvanstående mening, ordnas på annat sätt, bilda de vid riktig lösning ett ordstäf.

Hux Flux.

TRIANGEL.

Mitt första bor i ringa tjäll
såväl som i palats
och lefver där förnöjd och säll
och fyller väl sin plats.
Hon, som på dygd och fägring är
mitt tredje, säkert får
hon många vänner äfven där
mitt fjärdes kyla rår,
och då hon rest, bland nordens snö,
sin lyckas sommarslott,
använder hon mitt andras frö
till hushållskrydda blott.

Hildur.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 32.

TREKANTEN: 1) matematik, 2) anatomen, 3) tapiren, 4) etiken, 5) mores, 6) amen, 7) ten. 8) in 9) k.

SIFFERLOGOGRYFEN: Fridagarne: Frida, fri, dagar, frid, Ida, vid! Frida. Dad, fridag, rida, garn, Arne, aga, Frida, fridagarne.

BOKSTAFSGÅTAN: »Arbete medför hälsa och välstånd.»

OLYCKSBARNET.

Af Gustaf Svensson.

(Forts.)

Sedan den kväll när Detlof höll denna föreläsning inför tvenne samvetssjuka föräldrar, ha många repliker hunnit skiftas mellan mäster och gesäll. Det föll sig inte så lätt för gamle Sällgren att hålla »bullerbasius» på lämpligt afstånd från det område där dottern var medelpunkten. Om mäster förfogat öfver aldrig så många händer och ödslat bort all saliv på sina löjliga »tvi» så skulle det föga ha hjälpt hans sjuka sak. Här hade han en motståndare som använde samma vapen som han själf; det var endast den skillnaden att Detlof spottade sina »tvi» bortåt blötbaljan och visade ett föraktfullt ansikte i stället för händernas innersidor.

»Du är ett otäckt stöcke, Detlof,» brukade gubben murra ibland, och vid ett tillfälle tillade han: »...för när du glor på en så glor du tvärs igenom och om en har allri så mycken frid me gu' så kan en inte få ha frid me' dej! Du ä' som — som en onder människas samvetsröst, fast den hviskar, har jag hört säjas, men du, du 'gallhojar' som — som en auktionsutropare!»

Sådana yttranden gladde Detlof, ty bakom dem låg ju ett medgifvande att hans egen sak var rättvis.

Det såg emellertid knappast ut som hans bemödanden att bringa flickan till högre medvetande, skulle krönas med framgång. Hans goda vilja var fullt jämbördig med en själsläkares, men hans kunskap på området var ju endast en, låt vara klok och hygglig, skomakaregesälls.

Efter slutadt arbete brukade han om kvällarna snygga upp sig och göra en visit hos »flickebarnet». Han kunde sitta timvis bredvid henne och jollra som man gör för ett litet sjukt barn, som hon väl också var. Vid sådana tillfällen hade hans röst en djup underton af vemod och ögonen sökte så melankoliskt efter något aldrig så litet tecken som kunde tydas som ett uppvaknande ur det slöhetstillstånd, i hvilket endast lekamliga behof gjorde sig gällande, och ömt och varligt gledo hans valkiga händer öfver hennes blonda hår och ibland kunde han sakta stryka hennes hvita panna, hvilkens mjuka hvälfning tycktes tala till hans inre om en vek barnasjäl, som därinne förgäfves sökte efter utgången från en dyster ande-natts labyrinter.

Ibland, då hans blickar följde den unga kroppens smidiga linjer, och smeksamt öfverfor formen af hennes fasta barm kunde passioner inblanda sig uti hans känslor af ömhet och medlidande och han kunde, försänkt i svärmiskt fantasteri, drömma att hennes mjuka armar slingrade sig om hans hals och hennes ungdomsvarma kropp tryckte sig intill honom, medan hennes läppar hviskade i hans öra: »D u väckte min själ och därför är jag din till kropp och själ... Tag mig!»

Men, blickade han in i hennes utrycklösa ögon och talade hans eget förstånd sitt kalla, realistiska språk, då blygdes han inför sig själf och tänkte: Ingen vet om hon vaknar till fullt medvetande och skulle det hända så lyckligt, så har hon ju endast ett barns reflektionsförmåga och känsloförnimmelser. Jag får vänta på denna lycka och sedan — får jag ytterligare vänta.

En höstkväll, samma år, när arbetet för dagen skulle sluta, torkade mäster fönsterrutan med handen och plirade undrande utåt himlahvalfvet. Därefter meddelade han: »Åska i luften... hm... Kommer från väster...»

»Väst-syd-väst, noga räknadt!» rättade f. d. sjöman Detlof, skrapande den färdigpliggade sulan med en glasbit.

»Vi landsfolk ha bara fyra vär'streck, när ni sjömän ha fler än de finns stjärnor på himlahvalfvet. För resten känner jag fäll i axeln att det är åska i luften, om jag just inte kan läsa kompassen fram -och baklänges!» brummade mäster, som gärna ville vara värst.

Detlof skrattade, kastade bort den färdiggjorda vänsterkängan, spottade ett tag i händerna och lät högerkängan intaga den lediga platsen.

»Jo-jo, mäster... Det är skönt att veta ibland åt hvilket håll näsan pekar!»

»Ja! Nock vet en fäll att 'norrköpingsnäsor' peka åt fjälls, fast en inte har kompassnål i hufvudskallen!» replikerade gubben med lycklig snarfyndighet, som förskaffade honom en kraftig applåd plus några mässingspligg; allt hör- och synbarliga uttryck af den besegrades beundran.

Härmed var diskussionen afslutad, gubben reste sig upp och med sitt vanliga utrop: »Tack för i dag och guss välsignelse», stultade han ut ur verkstaden. Detta var tecknet för gesällen att hvilotimman stundat och med samma ifver som han grep sig an med arbetet langade han det också ifrån sig, med ett gladt: »Tack, detsamma, mäster!»

När Detlof sedermera var uppsnyggad och stod i begrepp att som vanligt gå ner till »dom gamle» (som han brukade säga), började ett hällregn smattra mot fönsterrutorna. Nedkommen till köket medförde han underrättelsen att åskan redan börjat mullra.

»Minns du, far, på tal om det, hur rädd Elsa jämt var för åskan när ho' var liten?» frågade gumman.

»Minns fäll det,» var gubbens lakoniska svar.

»Jag lärde henne,» fortsatte gumman, »att åskan var Guds röst, som talade till syndare, och se'n dess var det som samvetet anklagade henne när hon brukade mullra. Hon var så rädd för'n som en katt för vatten!»

»Nu hörs åskan närmre!» afbröt Detlof och tillade: »På tal om Elsa. Är hon inne?»

»Hon gick för en stund se'n i ösregnet ut på gårdsplanen, tunnklädd som hon alltid ska' gå, den konstiga varelsen!» sa' gumman.

I detsamma störtade en fräsande åskvigg ned, splittrande med ett förfärligt brak och dunder den gamla eken, som stod på slätten, ett stenkast från stugan. Ett förtvifladt ångestskri skar i detsamma genom luften.

(Forts.)

BREFLÅDA

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

»Lisa, 37 år», 3:25 pr gång. »Trefligt hem», 3:25 pr gång. »God framtid», Sundsvall, 3 kr. pr gång. Likvid i postanvisning.

En brosch

med hvita stenar infatt. i silfver, i form af en oval ring förlorades lördagen den 29 juli under vägen Sturebadet—Humlegårdsg. Östermalms saluhall o. torg, därifr. blå spårv till Karlavägen. Om någon tillvaratagit den eller kan ge upplysning om densamma bedes om godhetsf. meddel. till Iduns expedition. A. T. 6147.

Alla svaga barn böra få Vasens (f. d. Nordstjernans) stärkande Järnpreparat »Ferrol». Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages. Aptitgifvande ökar det hastigt kroppsvikten. På alla apotek till 2 kr. fl.

SYSKOLA

för klädsömnad. Elever mottages dagligen mellan kl. 9—4. Eleven syr eget arbete. Beda Johansson, Artillerigatan 39, 1 tr., Stockholm. A. T. Öst. 394.

Blomsterlökar

från C. G. van Tubergen J:or i Haarlem. Arets katalog är utkommen o. erh. g:m **Jean O. Eriksson & Co., Göteborg.**

Ett så kalladt härbrä i två bottnar af groft timmer passande till sommarstuga finnes till salu hos G. W. Lyckholm i Nås.

Handväfda Linneväfnader

från Gestriklands Linneväfveri äro **hållbarast** och i **bruket** billigast. Moderna mönster. Låga priser. *Begär katalog.*

Gestriklands Linneväfveri, Gefle 2.

Flera stycken vackra Villor

finnas till salu i Hedemora stad, däraf en bra gård som ligger mycket vackert nära sjö och barrskog m. m. Jordarealen är nära ett tunnland. I gården finnas 9 rum utom kök, däraf en stor matsal, 2 tamburer, 2 verandor samt balkong. I köket finnas två spislar, intill köket finnas 2 handkamrar, isbod, matbord och källare, allt under ett och samma tak. I köket finnas vatten- och afloppsledning samt i två af rummen vattenledning. Sedan finnes å samma tomt ett badhus med 11 hytter, 2 korridorer och 2 rum. Å öfre våningen finnes tvättstuga samt 1 rum och en stor torkvind. Obs.! Att af detta hus går det lätt att göra en treflig villa och bägge gårdarna äro på grund af sitt trefliga läge mycket lämpliga att anordnas till barnhem. Bägge gårdarna äro väl bonade och varma. Rundt kring gårdarna äro anlagda ett 50-tal fruktträd med goda fruktsorter samt bärbuskar och jordgubbsland, allt väl ordnadt. Vidare underrättelse lämnas af Aug. Vikström, Hedemora, mot 5 porton. Riks 121.

Marianelunds Husmodersskola

utbildar skickliga husmödrar, hushållerskor och kokerskor. Utan vidare afgift meddelas samtidigt undervisning i enklare och finare slöjd och väfnad samt räkning, skrifning och enkel bokföring. Undervisningen ledes i nyrestaurerade och tillbyggda, propra lokaler, med hiss och elektrisk ljus, af föreståndarinna, 5 lärarinnor, däraf två skolkökslärarinnor från Fackskolan i Uppsala, och 1 lärare. Nya kurser 15 augusti, 1 nov. och 10 januari, men elever mottagas äfven å andra tider. *Goda platser garanteras.* Äfven halfbetalande elever mottagas. Prospekt och brefsvar mot 2 tiooreS frimärken. Adr. *Praktiska Skolan, Marianelund.*

Alb. Lingström.

SCHWEIZER-SIDEN

TULLFRITT TILL BOSTADEN!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört: **Duchesse, Voile, Satin souple, Taffetas, Crêpe de chine, Eolienne, Côtelé, Mousseline,** 120 cm. bredt, från 95 öre metern, **sammet** och **plysch** till klädningar och blusar, äfvensom **broderade klädningar** och **blusar** i batist, ylle, lärft och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger **direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt** till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).

Sidentygs-Exporf. — Kungl. Hofl.

A S E A

Praktiska nyheter för hemmen!

Elektriska Strykjärn

Pris kr. 12:— med sladd. Draga i Stockholm ström för 10 öre i timmen. Alltid färdiga till användning. Ingen hetta i rummet.

Elektriska Fläktar

Pris kr. 26:50 för fläkt med 240 mm. vingdiameter incl. sladd. Strömkostnad i Stockholm 1 öre i timmen.

— Lämna om sommaren svalka och om vintern en effektiv vädring på så kort tid att våningen ej hinner utkylas.

Demonstreras och försäljas å vår utställning

42 Drottninggatan, Stockholm.

(F. d. Elektricitetsverkets i Hotell Regina).

Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget.

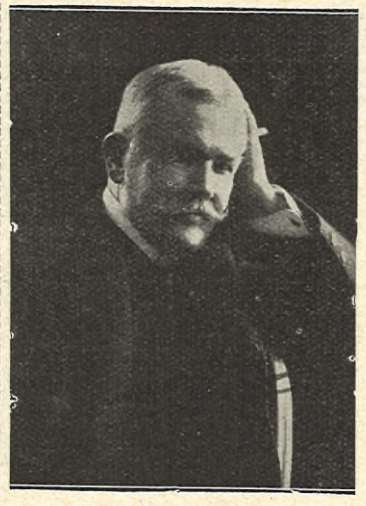

EMIL SJÖGREN.

Stockholm d. 22 april 1911.

Nya Pianomagasinet, Drottningg. 11, Stockholm.

. . . **Pianola-Pianot** med dess utmärkta uppfinningar "Metrostyle" och "Themodist" och måste säga att min uppfattning om dessa instrument alltjämt utvecklar sig till större och större beundran. Dock måste jag tillägga att fabrikatet Pianola därvid afgjordt intager det främsta rummet. Just i dessa instrument blir själen i musiken och tolkningen däraf en underbar konstnjutning, då man förvånansvärdt nog **a prima vista** briljant återger de största pianisters och kompositörers rätta tolkning. Gifvetvis är Pianola-apparaten af största värde för hvar och en som studerar musik. Beredes mig tid och tillfälle, skall det blifva mig ett sant nöje att ytterligare markera mitt spelsätt på Pianola-rullarna med den berömda Metrostyle-linien. Bland de af mina kompositioner som arrangerats för Pianolan, har särskildt min "Erotikon" N:o 1 i B moll utfallit särdeles väl.

I det jag sänder Eder mina bästa välgångsönskningar för Edra härliga musikinstrument etc.

Högaktningsfullt,
EMIL SJÖGREN.

Begär katalog F eller gör ett besök.

Serravallo's

Kina-Vin med Järn.

Vid Hygieniska Utställningen i Wien 1906: Statspris och Hedersdiplom samt Guldmedalj.

Stärkande medel för svaga, blodfattiga och rekonvalescenter. — Aptitretande, nervstyrkande, blodrenande medel.

Förträfflig smak. ***Öfver 7,000 rek. af läkare.***

J. Serravallo, Kungl. o. Kejs. Hoflev.,
Triest (Österrike).

Till salu å apoteken i flaskor om 1/2 l. à Kr. 2.50 o. om 1 l. à Kr. 4.50.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 juli 1911.

Tillgångar:		*Skulder:*	
Kassabehållning	1,562,365: 17	Aktiekapital	15,000,000: —
Obligationer	6,776,955: —	Reservfond	4,400,000: —
Fastigheter & inventarier	4,657,418: 94	Dispositionsfond	200,000: —
Reverser med hypotek af diverse	46,387,031: 65	Pensionsfond	116,105:28
Växlar	28,572,740: 57	Depositions-& Kapitalräk.	51,347,103; 51
Kreditiv- o. Kontokuranträkningar	16,246.910: 60	Sparkasseräkning	21,101,186: 90
Hos inhemska banker	193,218: 82	Upp- & Afskrifnings- och Kontokuranträkningar	8,688,081: 24
» utländska banker	656,559: 60	Postremissväxelräkning	861,152: 80
A andra räkningar	3,761,377: 40	Till inhemska banker	1,568,575: 12
		» utländska banker	1,706.054: 64
		A andra räkningar	3,526.318: 26
Kronor	108.814.577: 75	Kronor	108.814.577: 75

ILIP HOLMQVIST's Handelsinstitut, Göteborg. BANKKURS

300—400 elever årl. 15—20 akademiskt och praktiskt bild lärare. Begär vårt 40-sid. ill. program.

ÖRNÄMSTA SPRÅKINSTITUT.

Höstterm. börj 18 aug., vårt. 16 jan.

Vinterkurs för KVINNOR

öppnas vid Karlskoga praktiska skola 1 nov. Alla nödvändiga läroämnen. Erhållit *första pris* i väfnad, sömnad och konstslöjd vid Örebroutställningen 1911. *Prospekt* mot dubbelt porto.

JOH. LINDHOLM, Karlskoga.

J. G. SWARTZ'

HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP

(GROFMALEN) "SNÖFLINGAN" J.G.S. NORRKÖPING

(FINMALEN) "SVANEN" J.G.S. NORRKÖPING

Efter fotografier utföras

Vykort

i förstklassigt ljustryck och färgtryck till lägsta pris af *Svenska Litografiska Aktiebolaget,* Stockholm C. Största anstalt i Skandinavien för vykortstillverkning. I lager: Vykort från Sveriges alla landskap samt fantasi- och gratulationskort. Utför alla slags tryckalster. Begär prof och prislista.

Prenumerera på Idun!

LEDIGA PLATSER

BOKFÖRINGSVAN FLICKA, helst kunnig i tyska, maskinskrifning och stenografi samt villig att något deltaga i hushåll erhåller plats genast eller 1 sept. Betygsafskr., ref. och foto. under adr. »Exportaffär i landsorten», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

BARNSKÖTERSKOR, utbildade, erhålla anställning genom Arbetsförmedlingen. Hufvudkontor: Regeringsgatan 113. Afdelningskontor: Högbergsg 37. Expeditionstid kl. 9—4, lördagar 9—2. Rikstel. 40 47. Personlig inställelse. Betyg böra medtagas. »Anlita närmaste kontor!»

UNDERVISNINGSVAN, frisk, barnkär, elementarbildad flicka önskas till 1 okt. att med 9-årig flicka läsa flickskolans 3:dje förberedande kurs, hjälpa till med sömnad och dylikt samt om möjligt gifva de första grunderna i pianospelning. Svar med betyg, ålder, foto., lönepret. till »Läkarefamilj», Borgholm p. r.

KOKERSKA ell. hushållerska, kunnig i finare och enklare matlagning o. allt hvad till landthushåll hör, får plats 24 okt. på herrgård i Halland. Ansökan med foto. i bref märkt »7913», Iduns exp., Stockholm.

ETT flertal goda lärarinne-, sällskaps- och hushållsfrökenplatser att söka g:m Norra Inackorderingsbyrån, Malmskillnadsg. 27, Sthlm.

FÖR väfskola i Holland önskas en lärarinna, skicklig i gobelin samt kunnig i något språk. Svar med löneanspråk till »Haag», Iduns exp., Sthlm.

BARNKÄR, ordentlig, anspråkslös flicka, kunnig i klädsömnad, erhåller plats 1 sept. i godt hem. Svar med porträtt och rekommendationer etc. till »Familjemedlem», Mönsterås p r.

VID bruk i Norrland, disponentfamilj, får musikalisk, undervisningsvan lärarinna god plats. Två flickor 1:sta, 4:de klassens kurser. Vid. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsgatan 3 B. Sthlm.

YNGRE, examinerad lärarinna, som tänker tillbringa vintern i Rom för hvila eller studier, kan få tillfälle till regelbunden förtjänst genom några timmars promenad och läsa med läraktig nybörjare. Svar och referenser jämte fotografi torde sändas till »H. G. 1 okt.», Allm. Tidn.-kont., Gustaf Adolfs torg.

ANSPRÅKSLÖS, barnkär, bildad ung flicka får plats som barnfröken 15 sept. för 2 barn 4 och 6 år i godt hem i Göteborg. Svar jämte rek., lönepr. o. helst foto. till Fru Hasselrot, Björboholm.

HOS DISPONENTFAMILJ å bruk finnes plats ledig omkr. 1 sept. för guvernant af god familj med skyldighet att undervisa en sju års flicka, nybörjare, och för öfrigt gå frun tillhanda. Sökanden bör hafva genomgått flickskola och lägre lärarinneseminarium, vara musikalisk och helst äfven husligt bildad, samt hafva ett godt och vinnande sätt. Svar åtföljt af foto. och med uppgift öfver pret. torde sändas till märke »Kerstin» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

EN barnkär, arbetsam flicka som genomgått folkskola och om möjligt kursen för barnavård sökes till ett bättre hem där 2 tjänare finnes. Hon måste vara kunnig i sömnad, vara snäll och barnkär. Anbud åtföljd af foto., betyg, meddelande om lön och när s n a r a s t platsen kan tillträdas sändes märkt »Karlstad» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. b.

EN rask och duglig flicka villig mjölka 1 à 2 kor, samt tillsammans med frun deltaga i hemmets öfriga sysslor, får plats den 1 okt. på liten gård. Svar till »Postfack 22», Holtsljunga.

UNG, enkel flicka, som är kunnig i sömnad, servering och städning får god plats i okt. i familj i Göteborg. Eget rum. Upplysningar och foto. torde sändas till »X.», Släp p. r.

ANSPRÅKSLÖS, bildad flicka, icke allför ung, ordentlig, kunnig i matlagning och husliga sysslor, får plats i prästgård på Öland. Två personers hushåll. Jungfru finnes. Svar till Fru Kindborg, Palmelund.

STUDENTSKA eller seminariebildad lärarinna sökes till höstterminen för tvänne flickor, 11 och 16 år. Svar med betyg, lönevillkor och foto. till Kronolänsman Hj. Wannholm, Brösarp.

I liten, bättre svensk familj bosatt i utlandet, finnes god plats ledig för en i matlagning och husliga göromål kunnig jungfru eller hurtig bättre flicka. Svar till »Duglig», Iduns exp., Sthlm f. v. b.

TVÄNNE bättre, enkla flickor erhålla platser som kokerska och husa (sykunnig) i läkarhem i Stockholm, 4 pers. hush. Inga tyngre göromål. Ålder, betygsafskrifter eller rek. Svar till »1 Okt.», Iduns exp., Sthlm.

SJUKSKÖTERSKEELEVER mottagas å Strengnäs sjukstuga. Närmare upplysningar lämnas af Öfversköterskan därstädes.

HUSFÖRESTÅNDARINNA med gladt lynne, ordentlig och sparsam, kunnig i linnesöm samt med någon vana vid höns- och trädgårdsskötsel, erhåller i september plats hos ogift apotekare på landet. Svar med lönepret. o. foto. till »Apotekare», Iduns exp. f. v. b.

TVÅ ELEVER emottagas under vintern vid Fjæstads Gobelinväfveri, Arvika, Racksta.

BILDAD anspråkslös flicka kunnig i enkel matlagning, bakning, sömnad (väfnad) erhåller plats 1 okt. att sköta hushållet, utan tvätt, hos ung telegrafist. Sökanden bör vara frisk, stark samt villig deltaga i telefongöromål. Svar med pret., foto. och ålder till »Hemtrefnad», pr Junsele.

EN anspråkslös, bättre flicka som är villig deltaga i alla inom ett hem förefallande göromål, och som är kunnig i matlagning erhåller god plats på landet i (3) tre personers hushåll. Jungfru finnes. Platsen tillträdes den 1 nov. och den sökande anses som medlem af fam. Svar med betyg, löneanspråk och foto. under adr. »M. Ö.», Stenungsund.

EN bättre flicka, kunnig i matlagning, ordentlig, snäll och gladlynt, som vill tillsammans med husmodern och en barnsköterska sköta ett mindre hushåll, får god plats i residensstad i mellersta Sverige, helst d. 1 sept. Betyg, löneanspråk och om möjligt foto. sändas till »O. W.», Iduns exp.

BARNSKÖTERSKA med goda rekommendationer, van vid späda barns vård, önskas till den 1 sept. d. å. Sökanden skall sköta babys tvätt samt dessutom vara villig ha tillsyn till 3 äldre barn (4, 7 o. 10 år), om så behöfves. Svar med betyg och löneanspråk sändes till »Barnsköterska», Sundsvall p. r.

DUKTIG flicka, frisk, snäll och pliktrogen, villig att som familjemedlem sköta enkelt hem under husmoderns ledning, får plats 15 sept. i år i tjänstemannafamilj å landet. Hjälp till gröfre sysslor. Lön: 10 kr. i mån. Ref. önskas och gifvas. Svar till »Prästgård», Iduns exp.

VAN barnjungfru, frisk och snäll, kan få god plats på landet i Skåne hos familj med fyra barn mellan 6 och 1 år. Svar med rek. bedes sända till »C. G.», Iduns exp.

LÄRARINNA. Undervisningsvan, språkkunnig, musikalisk lärarinna får plats att undervisa två flickor i 1:sta och 4:de klassens kurser. Svar med foto., rek. och löneanspråk till Fru disponent J. W. Hansson, Mölneby, Hid.

SNÄLL, anspråkslös flicka önskas som lärarinna för tre flickor i åldern 8—11 år för undervisning i vanliga skolämnen samt musik. Svar med pret., ref. samt helst foto. till »Landtbrukare», Häggenås p. r., Jämtland.

FÖR anspråkslös, barnkär flicka, som vill hjälpa till med sömnad och tillsyn af halftannat års barn samt undervisa i musik, finns plats 1:ste sept. i officersfamilj i Skåne. Svar med löneanspråk, foto. och rek. till fru E. Berg, Bruntorp, Korsberga H. S. J.

HUSHÅLLSFRÖKEN, bild. dam, ej för ung, frisk och stark, med godt lynne, van vid sparsamhet och fullt kunnig i god matl. m. m. samt ett hems öfriga dagl. sysslor får helårsplats 1 nov. i liten fam. Eget rum. Uppasserska. — Lön 200 kr. pr år och fri resa. Svar m. ovilk. åldersuppg. och med betyg m. m. till »Äldre fru», Mariefred p. r

EN bättre flicka, som är villig sköta köket, får plats i prästgård i Jämtland inst. 1:sta nov. Bemötes som familjemedlem. Bör vara kunnig i enklare matlagn. Annan bättre flicka sköter städningen. Familjen består af herre och fru. Vattenledning och slaskrör finnes i köket. Svar med rek. och löneanspråk sändas till »Kyrkoherde i Jämtland», Iduns exp.

TVÅ bildade flickor få plats den 1 nov. att i jungfrurs ställe sköta ett hem. Icke familjemedlem. Svar till »X.», Engelholms Tidnings kontor, Engelholm.

EN m u s i k a l i s k, pålitlig och g l a d l y n t bättre flicka (ålder 20 à 25 år), helst den som genomgått hushållsskola och förut innehaft plats samt är villig att deltaga i alla inom ett hem förefallande göromål kan nu genast få plats i liten köpmansfamilj i landsortstad. Jungfru finnes. Ansökan med betygsafskrifter och foto. jämte uppgift om ålder och löneanspråk sändes till märke »Familjemedlem 20—25 år», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

HOS äldre ensam herre finnes plats ledig i Stockholm i sept. för ett friskt, hemkärt, ordentligt, sparsamt, kunnigt och bildadt fruntimmer med jämt humör, att ensam, med hjälp till grofsysslor, sköta hemmet. Svar med åldersuppgift, betyg, löneanspråk och foto., som returneras, till »Hjälp och sällskap», Allmänna Tidningskontoret, Gustaf Adolfs torg, Stockholm.

SJUKSKÖTERSKA af god familj, kunnig i matlagning, får plats hos ensam änkeman som husföreståndarinna. Lön 25 kr. pr mån. Sv. till »Stins», Iduns exp.

Barnfröken.

Hos disponentfamilj i Norrland finnes plats för bildad, plikttrogen och kunnig barnfröken att sköta två små barn. Önskvärdt vore om sökanden genomgått barnavårdskurs. Svar med uppgifvande af referenser och löneanspråk torde sändas till märke »Disponentfamilj», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Slöjdlärarinnor.

Platsen som föreståndarinna för Slöjdafdelningen vid Kvinn. Slöjd- och Hushållsskolan i Tollarp (Skåne) är ledig att sökas senast den 1:ste sept. 1911. Sökande bör vara praktisk och speciellt väflärarinna samt för öfrigt besitta egenskaper för utöfvande af ledningen vid skolan. Lön 670 kr. jämte bostad. Kursen 8 mån. Platsen tillträdes 1:sta nästk. november. Tollarp i juli 1911.

STYRELSEN.

Fackbildad Hönssköterska

önskas. Säbylunds hönseri, Kumla.

Till hushållsskola önskas:

1 examinerad, undervisningsvan LÄRARINNA I HUSLIG EKONOMI, och 1 HANDARBETSLÄRARINNA som genomgått Handarbetets Vänners väfoch handarbetskurs. Svar märkt »1911», Iduns exp., Stockholm.

LÄRARINNA, ej under 20 år, kompetent att undervisa 2 flickor i fjärde t. o. m. sjunde klass, dessutom i musik, får plats genast mot öfversändande af foto. och rek. Gustaf Berglund, St. Bärby, Örsundsbro.

Platsen

som epidemisjuksköterska inom Dalby distrikt af Värmlands län kungöres härmed ledig; tillträdes under sept. Kompetensvillkor: att sökanden fyllt 22 år, har god frejd, är frisk och äger tillräckliga kroppskrafter samt tjänstgjort minst 6 mån. å större sjukhus och minst en mån. å epidemisjukhus. Lönevillkor: 600 kr. årligen jämte dagaflöning af 25 öre vid epidemivård, 50 öre vid annan sjukvård och 1 kr. vid desinfektioner. Ansökningar jämte kompetens- och prästbetyg insändes före 25 aug. till Sjukvårdsnämndens ordf. Ludvig Wahlquist, provinsialläkare, adr. Likenäs.

EN proper och ordentlig

Jungfru

kunnig i matlagning erhåller plats den 24 okt. å Augustenborg pr Malmö.

Fru Ida Normann.

Lärarinna

får plats instundande höstterminen vid Solbacka ensk. läroverk att undervisa i realskolans lägre klasser. Lön 500 kronor och allt fritt. Ansökningar jämte betyg ställas till skolans styrelse och insändes till föreståndaren, fil. kand. Jean Berglund, Stjärnhof.

Som barnfröken

i familjen eller biträdande lärarinna i Kindergarten söker 24-års bättre flicka, som genomgått välkändt Kindergartenseminarium, anställning. Goda betyg och rekommendationer kunna företes. Svar till »E. L.», Kongelf p. r.

En bildad flicka,

ej för ung, erhåller den 1 nästk. sept. plats som barnfröken att tillse 4 flickor i åldern 11—4 år. Sökande bör vara plikttrogen och ordentlig, kunnig i sömnad samt förete prima ref. Svar till »S. N.», Allm. Tidn. kont. Gust. Ad. torg.

En bättre, stadgad och allvarlig flicka

erhåller plats till 1 eller 15 sept. för att ensam sköta respektabel ungherres hem. Svar med betyg, foto. och löneanspråk till »Värmland», Nya Värmlands Tidningen, Karlstad.

Husföreståndarinneplats

finnes plats ledig till 1 eller 15 sept. hos respektabel ungherre i närheten af stad. Utförligt svar med foto. samt löneanspråk till »Disponent», Nya Värmlands Tidningen, Karlstad.

Sjuksköterskekurs.

Vid Länslasarettet i Vänersborg finnes plats ledig för några sjuksköterskeelever. Fordringar bland annat minst 21 års ålder och elementarskolebildning. Kursen omfattar såväl teoretisk som praktisk utbildning. Närmare upplysningar lämnas af öfversköterskan därstädes.

Duglig husföreståndarinna

i ålder 30—35 år som är fullt kompetent att med klokhet och sparsamhet förestå ett större hem, på vintern i stad och på landet sommartid får plats den 1 nov. i bättre familj i Malmö. Den sökande bör vara fullt kunnig i matlagning samt inläggningar och sömnad. Svar med foto. samt uppgift om ålder, löneanspråk och förut innehafda platser sändas till »A. 12», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

PLATSSÖKANDE

UNDERVISNINGSVAN skicklig guvernant söker plats till hösten. »X.», Malm, Bettna.

FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar till hösten plats som guvernant i god och treflig familj. Undervisar äfven i musik. Svar till »18 år», Norrköping p. r.

UNG, bättre flicka önskar plats nu genast som hushållsfröken i stad eller på landet. Betyg finnes ifrån hushållsskola. Svar till »20 år», Kalmar.

FLICKA, kunnig i matl., bakn., sömn., handarbete samt massage och sjukgymnastik önskar plats i bättre fam. till 1:sta okt. eller nov. Små lönepret. Önskar anses som familjemedl. Svar till »Värmländska», Iduns exp. f. v. b.

FÖRLOFVAD flicka, som ännu ej får gifta sig på bra länge, önskar komma i familj u t o m l a n d s. Har genomgått kurs i linnesömnad och Elisabeth Östmans Husmoderskurs och sedan på egen hand förestått hushåll. Svar emotses tacks. till »I höst», Iduns exp. f. v. b.

20-ÅRIG flicka önskar plats till 1 nov. å präst- ell. herrgård som biträde åt husmodern. Någon lön önskvärd. Svar t. »Huslig», Kungsbacka p. r.

LÄRARINNA. Stud. önskar plats i skola ell. familj för nästa läsår. Svar till »Realist 1911», Kungsbacka p. r.

UNG flicka med goda betyg från 8:de klassen, önskar plats som husmoders hjälp i hushåll och skötsel af barn. Villig undervisa i lägre kurser. Svar inom 8 dagar till »E. Näslund», Bollsta, Bollstabruk.

ENKEL, anspråkslös flicka önskar plats som hushållsbiträde eller husjungfru. Genomgått hushållsskola vid Praktisk skola, samt deltagit i alla förekommande göromål i ett hem. Bästa betyg och rekom. finnas. Svar till »22 år», Hallska Bokhandeln, Jönköping.

BÄTTRE flicka önskar plats. Kunnig i sjukvård o. handarbete, delt. gärna i skrifgöromål. Svar till »Villig 19 år», Sundsvall p. r.

UTI göre, bildadt hem önskar ung, sem.-bildad lärarinna plats. Svar till »G. K. 88», Svenska Telegrambyrån, Örebro.

LÄRARINNA, undervisningsvan, musikalisk, söker plats. Goda betyg. Svar »Barnavän», Sv. Telegrambyrån, Sthlm, f. v. b.

HUSFÖRESTÅNDARINNEPLATS sökes af bildad dam, fullt kunnig i allt hvad till ett hems skötande hörer samt handarbeten. Äger vana i sjukvård o. massage. Svar till »Goda rek.». Seffle p. r.

EN bildad flicka af god familj, 20 år, frisk och med stor lust för husliga göromål, söker plats till hösten i bättre familj, där tillfälle bjudes att som hjälp åt husmoder deltaga i hennes sysslor. Svar emotses tacksamt under adress »H. L.», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

GUVERNANT, van och skickl. i att underv. i vanl. skolämn., språk och mus. sök. plats. Utm. betyg. »X.», Malm. Bettna.

SJUKGYMNAST önskar plats i början af oktober i familj på någon gård där tillfälle gifves att lära hushåll. Kunnig i engelska språket. Referenser från in- och utlandet. Svar till sjukgymnast Alma Nilsson, Landskrona-Posten, Landskrona.

BILDAD flicka från landet önskar plats som hushållsfröken. Kunnig i alla möjliga hushållsgöromål. Svar till »Anna 28», Danderyd p. r.

BÄTTRE 30 års flicka söker plats som hushållerska på landet till den 24 okt. Kunnig i allt, som förekommer i ett hems skötande. Fina rek. Svar med nödiga upplysn. o. lönevillkor till »Hushållerska I», Iduns exp. f. v. b.

EN ung, bättre flicka önskar plats i familj som hjälp och sällskap. Är kunnig i enklare matlagning, sömnad och handarbete. Svar till »Hurtig småländska», Jönköping p. r.

ANSPRÅKSLÖS flicka, som genomgått hushållsskola, önskar till hösten plats i familj. Något kunnig i sömnad. Svar märkt »September 1911», Smögen.

ANSPRÅKSLÖS flicka önskar till hösten plats i familj för att deltaga i alla inom ett hem förekom. göromål, fullt kunnig i sömnad. Svar märkt »Hösten 1911», Smögen.

20-ÅRIG flicka, som i våras aflagt studentexamen, önskar till hösten plats att undervisa 1 ell. 2 yngre barn. Svar till »H. K. H.», Lund p. r.

VILLIG, enkel, bättre flicka, som genomgått hushållskurs och sedan skött mindre hem, önskar till hösten plats i familj. Svar emotses tacksamt till »21 år», Seffle p. r.

22-ÅRIG FLICKA önskar till 1:ste nov. plats i godt hem att biträda med barns skötsel, sömnad och öfriga hemmets sysslor (icke matlagning). Genomgått 8 kl. läroverk, kurs i linnesömnad. Svar till »Barnkär 22 år», Iduns exp. f. v. b.

21-ÅRIG PRÄSTDOTTER önskar plats i familj i Stockholm eller dess närhet för att undervisa barn i åldern 7—10 år. Svar till »R. H.», Iduns exp.

ELEMENTARBILDAD, undervisningsvan 19-årig flicka söker till inst. läsår plats som lärarinna i familj. Ben. svar till »E. R.», Iduns exp.

HUSFÖRESTÅNDARINNEPLATS eller som husmoderns hjälp, sökes af därtill fullt kompetent bildad 32-årig flicka. Svar till »1911», Örebro p. r.

PLATS att förestå hem eller biträda husmoder önskas af pålitlig flicka. Mångårig vana med ett hushålls skötande Svar till »Hösten 1911», Iduns exp.

UNG flicka söker god plats. Har genomgått 8 kl. och van husliga sysslor. Svar med lön under adr. »F. S.», Hede, Vänersborg.

UNG flicka, som genomgått 8-kl. läroverk, önskar plats att undervisa mindre barn i vanl. skolämnen, språk o. musik. Svar till »17 år», Skara p. r.

UNG skånska önskar till den 1 nov. plats i prästfamilj eller annan bättre fam., för att deltaga i alla inom ett hem förekom. göromål. Tacksam för svar är »Familjemedlem», Höganäs p. r.

ADERTONÅRIG, frisk, hurtig värmlandsflicka af god familj söker plats i familj som hjälp o. sällskap eller som barnfröken. Rek., muntliga o. skriftliga, kunna erhållas om svar sändes under adr. »Z. 1911», Kil p. r.

HANDARBETSLÄRARINNEPLATS, helst i folkskola, sökes af en bildad flicka, som genomgått Handarbetets vänners samt hela Lundinska kursen m. m. Svar emotses tacksamt till Anna Berglund, St. Bärby, Örsundsbro.

23-ÅRIG flicka önskar att som medlem af familjen under 3—4 mån. komma till större herrgård för att mot fritt vivre deltaga i alla inomhus förefallande göromål. Svar utbedes snarast möjligt af »Anna Maja», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

UNG flicka önskar från den 1 nov. plats i bildad, vänlig familj, som hjälp och sällskap, där jungfru finnes. Vill anses som familjemedlem. Svar till »18 år», Sollefteå p. r.

VEM önskar i sitt hem hjälp af en ung flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, 3-årig kurs på Tekn. skolan iSthlm, väfkurs och dessutom varit mors hjälpreda i hemmet. Svar till »24 år», Åsen, Transtrand.

FLICKA, som genomgått 8 kl. elementarläroverk, önskar plats, helst i prästgård eller herrgård för att deltaga i och lära sig hushåll mot fritt vivre. Önskar anses som familjemedlem. Svar till »19 år», Gotlänningen, Visby.

Kartritning.

Plats eller hemarbete önskas af tjänstemannadotter. Svar till »Bethlisa», S. Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.

Skicklig lärarinna

m. stor undervisningsv. i svenska ämnen o. språk, söker plats. Har läst upp flera gossar till läroverks 3:dje kl. Vistats i Tyskland för språkets studerande ett läsår. Utmärkta betyg. Svar till »Lärarinna», Iduns exp. f. v. b.

Lärarinna,

undervisningsvan, önskar plats i fam. 1 sept. Språk, musik m. m. Svar till »W. 22 år», Västerås p. r.

En bildad dam,

arbetsam och fullt förtrogen med alla i ett större hem förek. göromål, söker plats som husföreståndarinna, helst för s. k. bruksbushåll. Utm. ref. Svar till »Värdinna», Allm. Tidn. Kont., Sthlm.

LONDON Alwyne College, Canonbury. Flickor och unga damer mottagas. God inack. Komf. hem. Utm. ref. Goda språklekt. Trädg. Tennis. 60 kr. pr månad.

I godt hem på landet mottages under höstterminen 1 à 2 unga flickor för att undervisas i ett hems skötande, träskärning, knyppling, sv. ämnen, språk m. m. Moderat pris. Svar till »Ex. lärarinna», Tygelsjö p. r.

I slutet af sept. erhålla friska och klena pers. god inack. på längre eller kortare tid i mindre pensionat. Hög, stärkande skogsluft. Tysta och soliga rum med goda sängar. Godt bord. Priset moderat Tuberkulösa mottagas ej. Svar till »Hvila och rekreation», Södertelje p. r.

KAMRAT önskas till egen son att i höst läsa 1 klass kurs eller till dotter att läsa 3 förb. klass kurs. Godt hem, omvårdnad, kunnig lärarinna. Frisk skogsluft. Fina ref. Svar till »R.», Västerås.

ENGLAND. Mrs Gault erbjuder i sitt komfortabla hem inackordering för 1 à 2 damer. Tillfälle att lära språket. Adress: 7 Twyford Crescent, Acton Hill, London W.

UNG förlofvad flicka, som genomgått hushållskurs, önskar under höstmånaderna plats i en bättre familj på landet, där jungfru finnes, helst i naturskön trakt med härligt klimat, för att under skicklig husmoders ledning lära sig alla i ett hem förekommande göromål. Den sökande, som är villig att betala för sig, önskar bli betraktad som familjemedlem. Svar jämte prisuppgift torde sändas till »Blifvande husmoder», Klara Realskola, Brunkebergsg. 9, Sthlm.

EN eller 2 damer eller skolflickor få god inack., del. rum. Prim. ref. Förstkl. hus. Badrum. Fru Carl Dillner, Hornsgat. 4. III, Stockholm.

FÖR 12-årig skolgosse, som behöfver hvila ett år från skolarbetet, sökes till okt. god inackordiring på egendom i Sörmland, Uppland, Västmanland eller Östergötland öfver vintermånaderna. Tillgång till undervisning i några eller något af 3:dje klassens ämnen och helst äfven i pianospel (nybörjarkurs) vore önskligt. Svar med ref. till »Juristfamilj», Iduns exp., Sthlm.

INACKORDERING kan erhållas från 1:sta sept. hos änkefru på Östermalm. Ensamt eller deladt rum. Särdeles vacker dubblett, passande för äldre, välsituerad dam. Vidare meddelar Östermalms inackorderingsbyrå, Braheg. 33. Stockholm.

I DALARNA. Smedsbo pensionat erbjuder god och angenäm inackordering till moderat pris. Högt läge. Härlig skogsluft. Öppet året om. Fina ref. Adr. Fru Malin Lissel, Aspeboda.

GOD inackordering omedelbart eller instundande höstterminen för en eller två kvinnliga studerande hos Fru C. Dahlberg, Västmannagatan 14, 2 tr., Stockholm.

I bild. tysk familj, frun svenska, finna unga flickor, äfven musikstud., behagligt hem. Bäst sv. ref. Berlin Passauerstr. 39, Fru Zesch.

Hem och Hushållsskola.

15 sept.—15 dec., 1 febr.—1 maj, 15 maj—15 aug. mottagas hushållselever. 200 kr. pr kurs. Anmälningar minst 14 dagar i förväg. Flickor (ej bröstsjuka), som vilja njuta af landtluft eller hvila, mottagas äfven dessförinnan. 60 kr. pr månad. Öfverstinnan A. Hyltén-Cavallius, född Frick, adr. Sandvik, Smål. Burseryd.

Godt hem

och samvetsgr. vård erh. slö eller klen dam i litet lugnt hem i Nerike. Fina ref. Svar »Moderat pris», Örebro p. r.

A Lady

som önskar lära sig engelska kan få inackordering i engelsk familj på landet nära Sthlm. Svar till »Civilmilitär familj», adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

Gymnastikdirektörsexamen

aflagges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 9 sept.
Prospekt gen. *kapten J. Thulin, LUND.*

Doktor A. Kjellbergs

kurs i massage och sjukgymnastik.

Begär prospekt! Stockholm Mästersamuelsgatan 70.

Med. D:r E. Kleens

(ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. **N:r 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp.** Prospekt begäres städse under adress *Saltsjöbaden.*

Vid

Professor Unmans Institut

börjar 2 okt. ny (ett-årig) kurs i *Massage* och *Sjukgymnastik.* Begär prospekt! Brunkebergsgat. 9, *Stockholm.*

Lindmans privata förlossningshem,

Hornsgatan 68, Stockholm. Allm. tel. 133 02. Rikstel. 126 87. Operationsrum och särskildt förlossningsrum. Examinerade sköterskor. Begär prospekt.

Barnmorskan Fröken Ester Beckman, adr. Skara, åtager sig efter öfverenskommelse praktik i familjer. Ref. på begäran.

Den som vill undvika att i sommartid få en röd och fräknig hy bör ingnida den med Oatinecrème som är en naturprodukt framställd af ren hafre. Huden får genom rationelt bruk en vacker varm färg.

Oatine finnes öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 och Drottninggatan 63, Stockholm.

Momentan. Bästa färgmedel för hår och skägg. Är för hälsan oskadligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej vid tvättning. Pris 5 kr. per sats. **Ziwertz Eftr.,** Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Javana Lelu

det bästa medel för erhållande af långa ögonfransar och tjocka ögonbryn. Pris 6 kr.

Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

För Engelska sjukan,

som bryter ut vid alla åldrar intill 40 år fås säker hjälp med utvärtes medel af undertecknad som har 35 års praktik i Eng. sjukans behandling.

De mest framträdande symptomerna äro blodfattigdom, slappa armar och ben, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, kroppen blir upplöst i slem som stockar sig i lederna och medför kyla, klåda och utslag. Blir ej slemmet utrensadt brytes kroppen sönder. Ingen behöfver resa hit. Beskrif symptomerna. Sneda lemmar kunna bli återställda. Bref besvaras blott mot dubbelt porto.

OBS.! Tusentals intyg finnas.

Hanna Bengtsson, Malmö.
Regementsgatan 82.

Är Ni rädd om Ert hår använd

EAU DE QUININE
från *Ed. Pinaud,* 18 Place Vendôme, Paris.

Enekorgar,
starka, välarbetade m. galv. järntrådsförstärkningar för alla olika behof ytterst billigt från **Rönneådalens Slöjdindustri,**
adr. *Stockamöllan.*

Schweizerbroderier.

Undertecknad, mångårigt biträde uti Sofus Horwitz Broderiaffär, har öppnat egen affär med lager af **Schweizerbroderier på madapolam, chambric och kypert, spetsar, väfnader m. m.**
Profver till landsorten franko.

Anna Andersson,
Grefturegatan 27, n. b., Stockholm.
Allm. Tel. 260 76.

Maggi-Bolagets Nederlag, Stockholm, Norra Bantorget 22. A. T. 186 29. R. T. 30 91.

I Kvinnliga Utbildningsskolan Villa Hult,

belägen vid den vackra *Kurorten Kneippbaden* meddelas undervisning ämnen som närmast afse unga flickors utbildning för hemmet och lärarinnekallet. Elever få genomgå *Husmoderskurs, Kurs i barnavård, Samaritkurs,* samt utbilda sig till lärarinnor i *Huslig ekonomi* och *Kvinnlig slöjd.* Dessutom meddelas undervisning i *valfria ämnen,* såsom *konversation i lefvande språk, musik, sång, målning, modellering.* I konstindustriella arbeten såsom *cicilering, gyllenläder, läderplastik, träskärning, väfnad* samt *kläd-* och *linnesömnad, moderna handarbeten, hattklädsel, gymnastik* och *ridning* af därtill kompetenta lärare och lärarinnor. Kortaste tiden för genomgående af en kurs är tre månader, med början den 15 sept. *Obs.! De elever som önska förena denna kurs med en sylt- och konserveringskurs kan vinna inträde den 1 sept.* Referenser af framstående personer på platsen. Tillfälle till nöjen, sport och idrott. Utförligt prospekt sändes mot porto samt förfrågningar besvaras af *Fröken Ella Hult,* adr.: **Kvinnliga Utbildningsskolan Villa Hult, Kneippbaden.** Tel. 758.

Åhlinska Skolans Hushållskurs,

Dalagatan 16—18.

Ny termin börjar den 14 sept. 1911. Undervisning i enkel och finare matlagning, bakning, konservering och födoämneslära. Kursen varar 3 månader med arbete 5 dagar i veckan.

Anmälningar mottagas till 25 aug. af Fröken Elin Fredholm, Margreteberg, **Lilleskog,** därefter i skolans lokal.

Hedda Åhlin.

Hushållsskolan Holen,

Insjön, Dalarne,

meddelar fullständig undervisning i såväl enklare som finare matlagning, samt genomgående kurs i handarbeten såsom konstväfnad, linnesömnad, knyppling och läderplastik m. m. Undervisningen meddelas af därtill kompetenta lärarinnor. Skolan har det härligaste läge i närheten af Insjöns järnvägs- o. ångbåtsstation samt 8 km. från Dalarnes turistcentrum, Leksand. Kursen, som börjar den 1 sept., pågår i 6 månader.

Prospekt erhålles mot bifogadt porto.

Örebro Kindergarten-Seminarium,

Oskarsparken 7. Ny teor. prakt. kurs begynner omkr. 15 september. Goda platser anskaffas. Begär prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan *Fröken Maria Kjellmark, Örebro.*

Husmoderskolan Hemmet

börjar höstkursen den 1 sept. Prospekt och närmare upplysningar genom *Fru Anna Gyllenspetz,* född von Holten, Drottninggat. 67, Stockholm. R. 133 34.

Andrea Eneroths Handarbetsskola,

Karduansmakaregatan 8 B, 1 tr., Stockholm.

Terminskurs i *Klädsömnad* börjar 7 sept. Praktisk metod, egen profbyst (ej af papp). Terminskurs i *Konstsömnad* börjar 11 sept. Kurserna kunna genomgås en och en eller samtidigt. Anmälan göres i augusti skriftligen.

Ingeniör-Akademi WISMAR a. d. Ostsee

för Maskin- o. Elektro-Ingeniörer, Byggnadsingeniörer, Arkitekter. Förutvarande fackskoleelever emottagas.

Strengnäs Hushållsskola.

Husmoderskurs 15 aug.—15 dec. Undervisning i matlagn., bakn., konservering, sömnad m. m. Prosp. genom *Fru M. Braune,* **Strengnäs.**

Elsa Philips Husmodersskola,

Karlavägen 1 A, Stockholm

börjar sin 7:de termin för bildade unga flickor den 15 sept. 1911. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering och inläggningar af frukt, grönsaker och kött, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor.
Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi.
Prospekt, referenser och närmare upplysningar på begäran.
Elsa Philip, *Stockholm, Karlavägen 1 A, 3 tr.* Tel. Ö. 1310.

Stockholms Samgymnasium,

Allm. Tel. 82 45. Odengatan 41. Rikstel. 68 56.

Fullständigt gymnasium på real- och latinlinjen för manliga och kvinnliga elever.

Särskilda klasser för privatister. Nya, moderna lokaler.

Nederskolan, som omfattar klasserna 3 förber. 1, 2, 5, 6, förbereder till *realskoleexamen.*

Läsårets resultat: 24 elever ha aflagt studentexamen, 6 realskoleexamen.

Mottagning: Onsdagar och Torsdagar kl. 11—12. Årsredogörelse sändes.

Läroverksadjunkt O. G. A. Hahr, v. Lektor J. M. Lindquist.

Under

Juni, Juli och Augusti

är

Iduns Expedition

öppen

Lördagar kl. 9—3 Öfriga hvardagar kl. 9—4.

Språk- och Hushållsskolan Fleurie utanför Linköping

börjar nytt arbetsår den 1 september. Några nya elever emottagas. Prospekt på begäran.

Rosa Lönnies.

Solbacka Ensk. Läroverk

(realskola med internat.)

börjar sitt elfte arbetsår måndagen den 4 september. Skolan, som afser att jämte undervisning också lämna uppfostran till karaktärsdaning, erbjuder föräldrar möjlighet att skaffa sina barn ett verkligt hem under skolåren. Sport och friluftsarbete i en härlig natur. Hjälp med hemarbetet.

Lokalerna i sommar restaurerade. Anmälan bör ske i tid, om plats skall kunna beredas. Post- och järnvägsadress Stjärnhof. Rt. Stjärnhof 17.

Fil. kand. Jean Berglund, Skolans föreståndare.

Palmgrenska Samskolan, Stockholm.

(Grundad 1876).

Högre, statsunderstödt läroverk med student- och realskolexamen. Förberedande klasser. Redogörelse sändes.

Carl Nordblad. **J. S. Hedström.**

Andrea Eneroths Handarbetsseminarium,

Karduansmakaregatan 8 B, 1 tr., Stockholm.

Ett-årig lärarinnekurs börjar 6 sept. 1911. ***Två-årig lärarinnekurs*** (föreg. kurs, efterföljd af 2 högre specialkurser, hvardera å en termin) börjar i september 1912.

Lars Monténs

Neutrala Kärntvål till ylletvätt och Oleintvål till linnetvätt användes lämpligast sålunda:

»½ kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omrörling 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 à 38 grader.»

Finnes hos de flesta specerihandlare samt i min butik

N:r 29 S:t Paulsgatan.

Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. **Guldmedalj** i Stockholm 1897.

Alla behöfva den.

Hvar och en, som lider af kraftnedsättning, nervsvaghet, ryggvärk och ryggskott, reumatism eller svaghet af något slag, borde läsa vår gratisbok, hvilken omtalar, huru män och kvinnor blifva starka och fyllda af vigör efter ett fåtal appliceringar af »Ajax» Torr-Cellbatteriet.

Denna bok är skrifven på ett lätt förståeligt sätt och vackert illustrerad. Den förklarar många saker, som Ni borde veta. Märk äfven, att den sändes absolut kostnadsfritt och franko, om Ni endast inskickar denna kupong ifylld.

Vänta icke en minut, utan klipp ur kupongen genast och sänd den till oss i dag.

Vi emotse gärna ett besök på vårt kontor, som hålles öppet kl. 9—6. Allm. tel. 76 48, Rikstel. 89 03.

Svenska Elektriska Institutet.

Afd. 15, Hamng. 24, **Stockholm.**

Var god sänd boken gratis och franko i slutet kuvert.

Namn.....

Adress.....

Storartad uppfinning. Snöhvit tvätt på några minuter. Kräfver endast en tiondedel af förut erforderligt arbete. Kläderna hålla dubbelt så länge. Bruksanvisning gratis och franko. Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

I prästgård på landet

kan en snäll 11- eller 14-årig flicka få inack. och undervisning tillsammans med jämnåriga kamrater för seminariebildad lärarinna. Svar till Kyrkoherde P. O. Södergren, adr. Västanfors.

Inackordering

kan erhållas hos Fru Maria Plg-Gyllenbåga, Artillerigatan 24, 3 tr. Allm. Tel. 22 223.

Vid Vettern och Omberg i härligaste natur

Borghamns Turisthotell.

15 maj—15 sept.

Riks. Begär prosp. fr. Sv. Turistf. el. Turisth., Borghamn.

Pensionnat Protestant E. Fray

Directrice M:elle **B. Frère**
69, rue Perronet, Parc de Neuilly, **Paris.**
Belle situation. Grand jardin.
Préparation aux examens. Professeurs de l'Université. Education chrétienne. Références en Suède et Norvege et à Paris.

DAMER! En ny, utförlig receptbok à 1 kr. öfver Lärarinnan Fröken Anna Anderssons mycket besökta och välrekommenderade kurs i finare sallader, fina grön- o. mellanrätter, extra fin smörgåsberedning, smörupplägning i moderna mönster samt en hel del praktiska råd m. m. finnes hos portieren å Hotell Continental, Stockholm. Till landsorten endast mot förut insända 1.10 i postanvisning.

GUNNEBO-STÄNGSEL

STARKT · PRYDLIGT · BILLIGT.
ERHÅLLES HOS ALLA JÄRNHANDLARE.

Med detta nummer följa gratisbilagorna: Iduns Hjälpreda och Iduns Ungdomstidning för aug.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1911.